

Hind 2,24 € / 35,05 kr

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

4 2011

Postrid:

Hop!

VIP!

Sten Roosi
võistluse
tulemused

Kuidas nägemine
alguse sai?

Pärnapuul on
mitu nime

Laulupeosaadikud
asusid teele

Volli koolikatsed

Tere jälle, kivitäks!

Hüvasti,
lumememmed!

www.healaps.ee

Ilusat jürikuud, armsad sõbrad ja sugulased!

Auhinnad, mida nüüd jagama hakkame, kuuluvad meie veebruarinumbri võistluste juurde.

Lõuna-eeslaste auhinnad toimetame nagu ikka Tartu O. Lutsu nim. Keskraamatukogu lasteosakonda (Kompanii 3/5, Tartu), Põhja-, Lääne- ja Ida-Eestis elavate laste preemiad ootavad neid Kullo Lastegaleriis (Tallinn, Kuninga 6). Kellel on muid soove ja ettepanekuid, neil palume need toimetusele saata e- või tavaposti teel!

Revell

Rekato laevamudelid võitsid **MARDI TRUUS** Tallinnast, **MARTEN REMMELG** Väike-Maarjast, **MADIS MÄRK** Puurmanist ja **STEN AASAVÄLI** Türitl.

Rekato laevamudelid võitsid

SCRABBLE
Originaal

Iga sõna loeb!

Sõnavolaskite võistluse

auhinnad – Scrabble'id – saavad **KRISTIINA VESKIMÄE** ja **ERKO-HENDRIK MÖTTUS** Türitl.

Viktoriiniraamatud saavad **JAKOB LÄÄNEMETS** Nõost ja **TRIIN VALDMAA** Jõgevalt.

Ristsõna-auhinnad lõi loosiõnn **MIHKEL TÜRNPUL** Läänemaalt ja **KARIN RANNAÄRELE** Põide vallast.

Lembitu-mõistatuse auhinnaraamatu võitis **ELINA DAVIDÕK** Tallinnast.

Kes-Mis-Kus?

Nr 4-2011

lk 22

Kaanelpilt: Salme Vesingi, Emmaste Põhikool

- 3 Aino Perviku lastekirjanduspäeva sõnum
- 4 Armo Sepandi pärnapuust
- 6 Gustav Adolfi Gümnaasiumi juubel
- 7 Luule: Bente Sild, Anna-Liisa Ruut, Raigo Mees, Oliver Tiit, Leelo Tungal
- 8 Tiit Kändleri optikast
- 10 Ilmar Tomuski „Vollil koolikatsed“
- 12 Viktoriin
- 13 Naeru-uss
- 14 Kirjalaps: Viluste lumememmed
- 15 Mustkunstnik Ande trikk
- 16 Sten Roosil võistluselt
- 17 Marta-Liisa Talveti võidutöö
- 18 Laulupeo eeltakt
- 19 Peep Veedla kivitaksist
- 21 Poster 1 Hop!
- 22 Poster 2 Vip!
- 25 Mis uudist?
- 26 Südameleht lindude kannul
- 27 Ilmar Trulli ristsõna
- 28 Tähtede laul
- 29 Läänemaa uus almanahh
- 30 Osaväpp: Lully Gustavsoni lihavõttejanku
- 31 Sandra sööginurk: minipitsa ja kodumüslid
- 32 Tuleviku autod
- 33 Autonimedest
- 34 Barbindus: Keni juubel
- 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 36 Paetismid
- 37 Kino: „Hop“ ja „Rio“
- 38 Järjehoidja
- 39 Irise näovärvikool: huski naeratus
- 40 Sõber Veltzi rokikool: The Shirelles
- 42 Nuputamist
- 43 Lugejate leiutised

Väljaandja: Mittetulundusühing Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja Hea Lapse veebilehelt
www.healaps.ee/tellimine

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levijuh Anna Magdaleena Kangro, anna@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Aino Pervik

Raamat mäletab

“Kui Arno isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud.”

Seda lauset teavad minu kodumaal Eestis pea-aegu kõik inimesed peast. Nii algab üks raamat. Raamatu pealkiri on “Kevade”, see ilmus 1912. aastal ja selle on kirjutanud Eesti kirjanik Oskar Luts (1887–1953). “Kevade” räägib ühe väikese kihelkonnakooli laste elust 19. sajandi lõpu Eestis. Oskar Luts kirjutas oma koolipõlvest. Arno ongi õieti Oskar Luts ise lapsena. Teadlased uurivad vanu dokumente ja kirjutavad nende järgi ajalooramatuid. Ajalooramatud räägivad sündmustest, mis kunagi toimunud. Ent ajalooramatutest ei saa päriselt aru, kuidas vanadel aegadel hariliku inimese elu käis.

Juturaamat mäletab ka selliseid asju, mida ajaloodokumentidest ei leia. Näiteks seda, mida mõtles Arno sugune poiss, kui ta üle saja aasta tagasi koolis käis. Seda, millest lapsed tollal unistasid, mida kartsid ja mis neile rõõmu tegi. Raamat mäletab ka laste vanemaid, mäletab, mis-sugused nad oleksid tahtnud olla ja millist tulevikku oma lastele soovisid.

Muidugi võib ka praegu kirjutada raamatuid vanadest aegadest ja need on tihti vägagi põnevad. Kuid päriselt tänapäeva kirjanik kaugete aegade lõhnu ja maitseid, hirne ja rõõme ikkagi ei tunne. Ta teab juba, kuidas kõik edasi läks ja kuidas vana aja inimeste tulevik kujunes. Raamat mäletab oma kirjanemise aega.

Charles Dickens raamatutest saame teada, kuidas päriselt tundus ühele poisile elu Londoni tänavatel 19. sajandi keskel, kui Oliver Twist seal ringi liikus. David Copperfieldi silmade läbi (aga need olid ju Dickens enese täpselt kaasaegsed silmad!) näeme meiega iga-suguseid tüüpe, kes 19. sajandi keskpaigas Inglismaal elasid, millised olid nende suhted ja mis mõtete ning tunnete järgi need suhted kujunesid. Sest David Copperfield ongi üsna paljus Charles Dickens ise. Dickens ei pidanud midagi välja mõtlema, ta lihtsalt teadis.

Raamatust saame teada, mis tunne oli Tom Sawyeril, Huckleberry Finnill ja nende sõbral Jimil 19. sajandi lõpul mööda Mississippit jõge sõites päriselt, kui nende seiklustest kirjutas Mark Twain, kes põhjalikult tundis kõike seda, mismoodi tol ajal inimesed üksteisest arvasid, sest ta elaski ju nende inimeste keskel. Ta oli ise üks nendest. Kõige tõelisemalt räägivad vanade aegade inimestest kirjandusteosed, mis kirjutatud just neil aegadel, millal need vana aja inimesed elasid.

Raamat mäletab.

EESTI
RAHVUSKIRJANDUSKESKUS

International Children's Book Day

The Book Remembers

2nd April 2011

**Täname Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali!
Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!**

Pärn, lõhmus, niinepuu...

Pärnal kui “heal lapsel” on mitu nime – lisaks pärnale tuntakse seda suviti magusalt lõhnavat puud veel niinepuu ja lõhmusena. C.R. Jakobson on pärna kohta kirjutanud järgmist: “Ehk küll pärn on üks väga suur ja tore puu on, siiski on temal enam naesterahva sarnast ilu kui meesterahva sarnast tugevust. Kõik tema olemine on hell ja mahe. Tema koor on peenikene ja painduv nagu lina, tema südamekujulised laiad lehed on pehmed. Tema õied on täis mett ning lõhna ning tema latv kahiseb nagu üks vaikne lehekuu õhtu.”

Looduslikult kasvab Eestis

ainult harilik pärn (ladina keeli *Tilia cordata*), aga meil kasvatatakse veel kümnekonda võõrliiki. Pärna perekonda kuulub 25–50 sageli üksteisest raskesti eristatavat heitlehist puuliiki Euroopa, Aasia ning Põhja-Ameerika parasvöötmetest ja lähistroopikast ning mõni liik ka troopikast. Pärna leht on südajas, teravneva tipu ja saagja servaga. Vili on pärmadel tavaliselt üheseemneline karvane (mõnikord ka paljas) pikiribiline pähklike. Viljad valmivad oktoobris ja varisevad talve jooksul.

Mullastiku suhtes nõudlik pärn on põline mõisapuu, teda võib leida peaaegu igas mõisapargis. Pärn kuulub pikaealiste puude hulka, elades meil teinekord enam kui 400 aasta vanuseks. Saksamaal Neuenstadt am Kocheris Baden-Württembergis kasvanud pärna vanuseks mõõdeti tema langemise hetkel isegi tuhat aastat. Saksalased peavadki pärna tamme kõrval üheks oma rahvuspuuks. Palju leidub pärnasid linnaparkides, kuna pärn on heitgaaside suhtes vastupidav. Nii ongi Pärnu tuntud kui “pärmade linn” oma pärnaalleede ja suurte parkidega. Arvatavasti on linn oma nimegi pärnapuult

saanud. Pärn on tänuväärne puuliik aednikele, kuna on haiguskindel ja talub hästi kärpimist.

Võrreldes teiste puudega õitseb pärn hiljem. Juulikuus on ta oma parimas õitsemishoos, levitades enda ümber mesimagusat lõhna, mis meeltab ligi hulgaliselt mesilasi. Pärna õitsemisaeg kestab ainult kaks nädalat, kuid selle ajaga võivad hoolsad mesilased koguda temalt ligi 12 kg mett. Just tänu oma väärtuslikele õitele pole pärn mitte üksnes hinnatud meetaim, vaid ka laialt tuntud teetaim. Vähe on meie seas neid, kes kas või kordki elus poleks pärnaõieteed joonud. See on eriti hea pärast talvist lumes hullamist, kuna aitab igasuguse külmetuse, kõha, nohu ja kõrgeenenud vererõhu vastu. Kuivatatud pärnaõitest valmistatud heamaiteline ja aromaadne tee on tuntud kui tõhus higistama ajav jook ning läbi aastasadade on see olnud meie kodudes üheks peamiseks külmetushaiguste ravimiks. Pärna on kasutatud ka põletushaavade raviks. Märjamaalt pärit rahvatarkus kõlab järgmiselt: „Põlend haava peale on niinepuu kaabe heaks rohuks: niine koor võetakse pealt ära, koore alt kaabitakse puud, see kaabe lüüakse vahule, pannakse riidelapiga põlend

haava peale; kui ära kuivab, pannakse uut vahtu peale, parandab ruttu haava.“ Pärnaõieteed soovivatatakse lisaks külmetushaiguste ja põletuste vastu veel peavalu, rahutuse ja hüsteerilisuse korral. Magusalõhnalised pärnaõied on samuti üheks parfümeeriatööstuse tooraineks. Kuna pärna pehme puit on kergesti töödeldav, on seda juba keskajast alates kasutatud puuskulptuuride ja kirikualtarite valmistamiseks. Pärnapuidu head akustilised omadused on teinud sellest ka tänuväärse materjali kitarride, trummide ja muude pillide valmistamiseks.

Pärna koore alumine, pikkadest, painduvaist ja tugevaist kiududest koosnev kiht – niin – oli omaaegses talumajapidamises tähtsaks tooraineks köite ja nõõride valmistamisel ning veel mitmeks muuks otstarbeks. Niinel käidi enamasti talviti, kui taludes rohkem vaba aega oli. Minda metsa, raiuti noored puud maha ja kuumutati neid sealsamas ülestehitud lõkke kohal. Koor hautati tüvelt lahti ja toodi koju ning pandi nädalaks-paariks likku. Sajandeid oli niinepuu niin siinsele talurahvale kõige kättesaadavam kiudaine – nii valmistati noorte lõhmuste õhukesest painduvast koorest viiske. Viiske kasutati rohkem Lõuna- ja Ida-Eestis, kus nad olid peamiseks sivisteks jalatsiteks. Nädalas kulunud ära 3 – 4 paari viiske, mistõttu mõisa teolisel alati varuviisid kaasas pidid olema. Veel 20. sajandi algupoolel kanti viiske Pärnu-Jaagupis ja mujalgi heinateo ajal sooheinamaadel, sest neis jäi jalg kuivemaks kui pastla sees. Pärna ja temast valmistatud niint on meie esivanemad kasutanud juba väga ammustest aegadest saadik – näiteks on Narva juurest Siiverti turbarabast leitud niinekiududest võrgujäänused, mis pärinevad juba mesoliitikumist ehk keskmisest kiviajast. Ka Lembitu linnusel Lõhaveres olid 13. sajandi algul tarvitusel niinest köied.

Sõna “niin” on nii vana, et see on ühine nii läänemeresoome kui volga ja permi keeltele. Niinepuuks kutsuti Põhja-Eestis noort kuni 40-aastast pärna, Lõuna-

Eestis ja saartel nimetati noort pärna lõhmuseks, kuna vanemat puud nimetati pärnaks. Lõhmuste rohke kasutamine nii niinekõiteks kui ka viiskudeks oli peamiseks põhjuseks, miks pärnade arv meie metsades praegu suhteliselt tagasihoidlikuks on jäänud. 19. sajandil oli vajadus pärnaniine järele veel nii suur, et seda veeti isegi Peipsi tagant sisse. Põhja-Jaapanis elavad ainud kasutasid pärnaniint kui peamist materjali oma traditsioonilise riietuse – attuse – valmistamiseks. Venelaste jaoks aga ongi pärn üheks tähtsamaks puuks, nii et meie heinakuud kutsutakse neil pärnakuuks. Kuulsad olid meil omal ajal samuti Venemaalt pärit roguskid – niinest punutud matid. Niineviisid olid Vene talupojal pea ainsaks jalanõuks. Ühele inimesele kulus 30 – 40 paari viiske aastas. Ühe paari tegemiseks oli aga vaja paljaks koorida 2 – 3 noort pärna. Sellest on tulnud venelaste kõnekäänd “paljas kui pärn”, mis eesti keelde tõlgituna oleks “puupaljas”. Väljend tähendas seda, et kus iganes noori pärni leidis, olid nad enamasti koorest paljad. Selline tegevus oli aga pärnametsadele sageli hukatuslik ja praegu ongi pärnikud Eestis suureks harulduseks. **Eesti suurim tänapäevani säilinud pärnik on Boroni ürgmets Alutagusel, Narva jõe ääres.**

Pärn on “kena valge ja pehme puu. Toorelt on ta nii pehme leigata just kut kaapsu ronk (kapsajuurikas)” – see on Saaremaalt, Kaarmast, pärit vanarahva ütlus. Suure pehmuse tõttu pärnapuud meil palju muuks ei kasutatud kui mee- ja muude ummiknõude õõnestamiseks ning kausitreimiseks.

Sarnaselt üksikutele võimsatele tammedele on ka 20 kuni 40 meetri kõrguseks kasvavad pärnahiiglased suurepäraseks looduslikeks piksevarrasteks. Vanasti omistati sellistele välgust tabatud puudele erilist väge, oli ju välk üldse üks võimsamaid loodusnähtusi. Hambavalu kadus, kui seesuguse puu killuga iget torgiti.

Kasvajate vastu aitasid puude kasvajakad, pahad. Et kasvaja lahti saada, selleks tuli teda pahaga muljuda ja tasuda. Üksikud pahklikud puud võisid oma pahkade tõttu pühakski saada ja tõusta tähtsale kohale rahva ravimaagias. Üheks selliseks inimeste hädade äravõtjaks peetakse Hiiumaal, Kõpu poolsaarel **Ülendi külas**, Ristipõllu talu läheduses kasvavat pärna, mille tüve ümbermõõduks rinnakõrguselt on mõõdetud 4,5 meetrit. Välimuselt meenutab see puu hiiglasuurt puupahkade kuhja. Ülendi päma ajalugu on pikk ja huvitav, puu kohta teatakse mitmeid pärimuslugusid. Teada on fakt, et veel 19. sajandil viidi puule regulaarselt ohvriande: värvilisi linte, riideribasid, toitu ja münte. 1939. aastal vesteti vanast pärnast järgmist: Ülendi külas Kõpu kabeli ligidal on vana pärn. Rahvas üiab teda “Ülendi äbajumalaks”. Selle pärna okste külges oli enne alati kõiksugu paelu ja lipsusi.

Minu ema, kes oli sündinud 1860, mäletas veel, et sivistepühadel ja jaanipäeval viidud pärnale ohvriande. Siis ta ilustatud veel tupsude ja lipsudega ära. Kellel paised olnd, see pigistand sene paelaga, mis seal külges oli, siis kadusid paised kohe ära. Ta koor on kangesti pahkline; need olla inimeste hädad, mis jumal oma külge on võtnud. Ükskord Ülendi Toomal olnd tagumiku peal suur paise ja see põle kudagi paranenud.

See olnd üks nelipühi esimese püha omigu, kui Toomas viind ohvri pärnale. Sellesama päeva paise läind lõhki ja akand paranema.”

Eesti kõige jämedam pärn kasvab Saaremaal, Mustjala vallas, Liikülas ja kannab Täri pärna nime. Rinnakõrguselt (1,3 meetrit) mõõtes on puuhiiglase ümbermõõduks 689 cm ja vanuseks ligemale 400 aastat. Ka see puu on sarnaselt Hiiumaa kuulsaima puuga ehk siis “Ülendi äbajumalaga” kaetud pahkadega ning rahvasuust on pärit uskumus, et kui kätt pahkade peal hoida, siis andvat see tervendavat jõudu.

Just lõhmusekoore rohke kasutamise tõttu hävitati hulgaliselt noori puid, mistõttu pärnade arv metsades tõsiselt kahanes. Põldude vahel aga kasvas suuri põliseid üksildasi pärnapuid, mida pühade puudena hoolikalt hoiti ja austati. Ning õue- ja aiapuuna oli vana auväärne korpliku tüve ja laia krooniga varjuline pärn, mille ümber südasuvel mesilased parvena sumisesid, üks armastatumaid ja lugupeetumaid. Eks eelista ööbikki ühes meie populaarsemas laulus laulda talupoja akna all, sääl pühäl pärnapuul.

Viikingite pikktaevad, 4. b kl

Robert Vasskov, 2. b kl

Markus-Oliver Raudvee, 2. b kl

Henriette Liis Meeliste, 4. b kl

Gustav Adolfi Gümnaasiumi 380. juubelile pühendatud algklasside kunstinäituselt

Hilje-Rann Leitham, 2. b kl

Pingviinid, 4. b kl

Jänese kapsamaa

Karu magas talveund,
akna taga sadas lund.
Jänēs hüppas kipsat-kapsat,
otsis peenralt väikest kapsast.
Peenart polnud, kapsast ka!
Kuhu jäi küll kapsamaa?
Lumi pihta pannud peenra,
peenar läind koos kapsaga...

Bente Sild Jõgeva Gümnaasiumi 3.a klassist

Väike jänku

Väike jänku jooksis ringi,
proovis oma ema kingi.
Aga kingad suured veel –
jänku oli kasvuteel.
Väike jänku kapsast sõi,
allikast vett peale jõi.
Sõi ta päeva, sõi ta kaks,
muutus üha suuremaks.
Jälle jänku proovis kingi,
kuigi enam ta ei jooksnud ringi.
Jänku suureks oli saanud,
kingad väikseks olid jäänud!

Anna-Liisa Ruut Paistu Kooli 8. klassist

Lumi hakkab sulama,
vesi hakkab vulama.
Jõuab kätte kevad tore –
enam külma ilma pole!
Lapsed mängivad pori sees,
ise põlvist saadik vees.
Ära väga unista,
sest varsti saab ju ujuda!

Raigo Mees Kalmetu Põhikooli 8. klassist

Leelo Tungal

Lumememme lahkumine

Lumememm lahkub
pahase näoga:
ta oleks tahtnud kohtuda käoga,
käomammalt õppida pehmemat kukkumist,
käopapalt õppida kukkudes tukkumist...

Lumememm lahkub –
no mis sinna teha,
jälle ei õnnestu ööbikut näha,
ammugi hakkas too lõunamaalt tulema,
nüüd aga kuskile jäänud on munema...

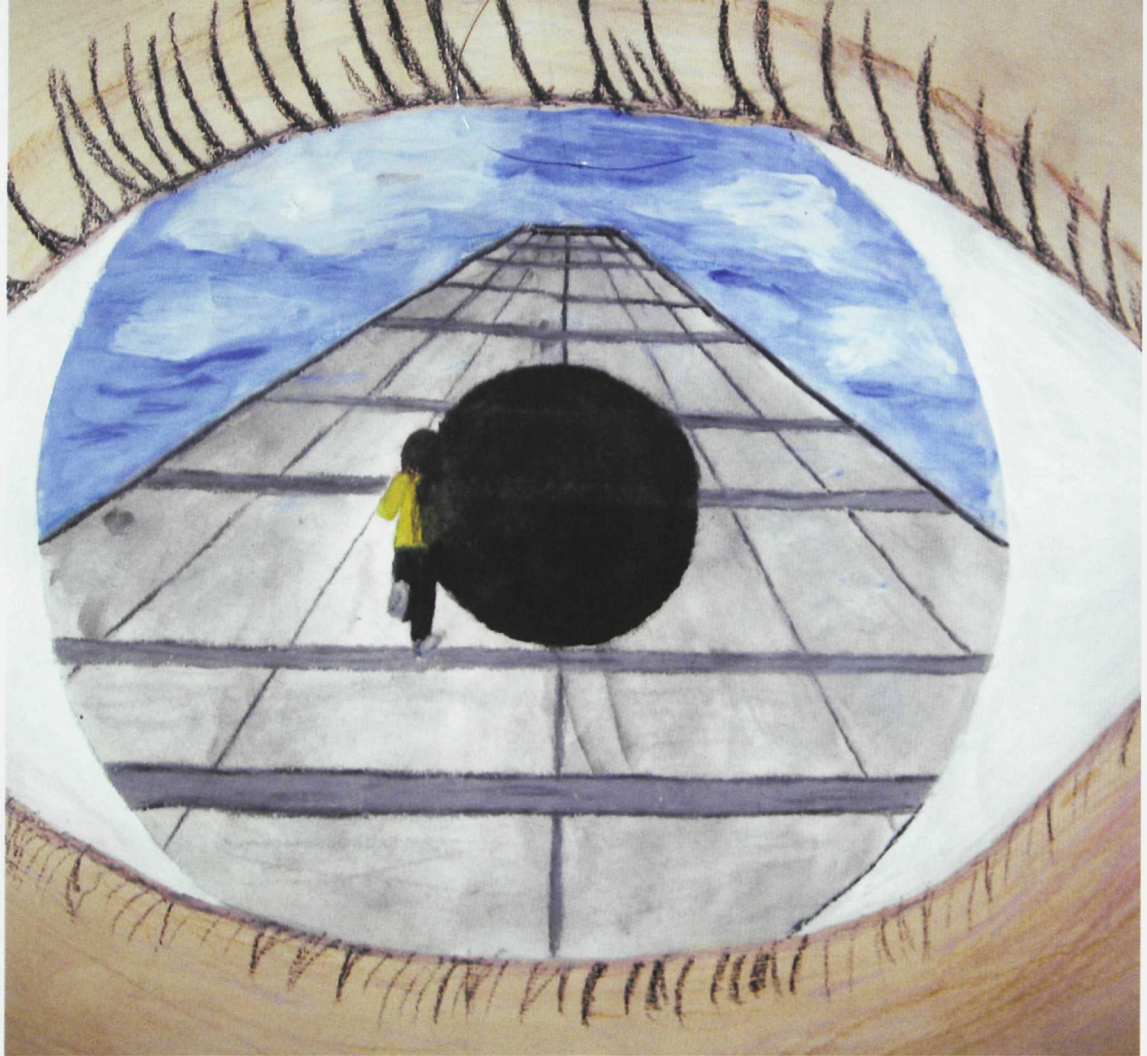
Lumememm lahkub,
peos lennukipilet –
kahjuks ei kuulnud ka vintide vilet.
Seegi on hea, et ta reisib kiirliiniga:
peagi Antarktikas kohtub pingviiniga.

Haige

Täna minul paha päev –
haigeks jäi minu hääl.
Tõusis palavik mul suur –
kolmkümmend kaheksa koma kuus.

Varsti igav hakkas mul,
tervis ka on täitsa null.
Arvuti panen käima ma,
hakkan Counter-Strike 'i pelama.

Oliver Tiit Paalalinna Gümnaasiumi 9. klassist

Kairer Juhkam Tallinna Tehnikagümnaasiumi arhiivist

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Valguse värviline maailm

Kuidas nägemine alguse sai?

Piibli Vana Testament seob valguse tekke maailma loomise algusega. Jumal ütles: „Saagu valgus!” ja valgus sai. Kuid kes ütles: „Saagu nägemine!” ja kuidas see siis sai?

Valgust näeme me tänu sellele, et meil on silmad. Nii, nagu me kuuleme helisid tänu sellele, et meil on kõrvad. Kuid silmadest ja kõrvadest, ninast ja keelest ning nahast on vähe, et näha värve, kuulda muusikat, haista lillede lõhna, tunda maasika maitset ja nautida päikese soojust. Vaja läheb veel aju, mis kõike seda ohtralt saabuvat teavet ümber töötleb.

Meil on viis meeleelundit ja üks neist tegeleb nägemisega. Meeleelundite ülesandeks on muuta valgus, heli, soojus, surve ja lõhna ning maitsega seotud molekulid tillukesteks elektrilisteks impulssideks, mis jooksevad mööda närvikiude ja kannavad teavet välisest maailmast edasi aju keskustesse, mis seda teavet töötlevad. Me ei ole teadlikud masinavärgist meie meeleelundite ja aju sees. Me tajume vaid pilti maailmast. Kuid see pilt maailmast luuakse meie ajus.

Pilt, mida me näeme, kui silmad avame, tuleb tegelikult

valguse osakestelt footonitelt, mis meie silmi pommitavad. Maailmas meie ümber on võtta lõputu arv nähtavat informatsiooni. Inimese silma võrkkestale tuleb igas sekundis 10 miljardit bitti infot. Võrkkestale kinnituval optilisel närvil on vaid miljon välja minevat ühendust. Nii saab võrkkestast lahkuda tuhat korda vähem teavet ja vaid miljon korda vähem saabub aju nägemiskoode. Pärast töötlemist saabub nägemisinfo aju piirkondadesse, mis vastutavad maailmapildi kujutamise eest. Siin läheb teavet veel kaotsi. Sellisest väikesest infohulgast ei saaks moodustuda nähtav maailm, kui pildi loomisest ei võtaks osa kogu aju.

Trilobiitide kristalne nägemine

Kuidas loovad aju närvirakud ehk neuronid meie pildi maailmast? Me võime seda teada saada, kui läheme ajas tagasi ja uurime kõige lihtsamaid loomi. Selliseid, kes elasid samal kujul ammu enne, kui nüüdisinimese eellased välja arenesid. Neil loomakestel ei ole rohkem kui mõned tuhan-

ded, isegi mõned sajad närvirakud, mis aitavad neil leida toitu, vältida vaenlasi ja muul moel eluga hakkama saada.

Iga loom, kes liigub, peab mingil kombel maailmast aru saama. Paljud lihtsad loomad märkavad valgust, kuid kõige algelisemal moel. Nad kas liiguvad valguse poole või sellest eemale, sõltuvalt nende eluviisist. Nad ei näe maailmast pilti nagu meie, nad ainuüksi tunnetavad valgust.

Küllap nõnda saigi nägemine alguse valgustundlikest närvirakkudest. Arvatavasti arenes silm välja elusolendite arengu käigus õige mitu korda ja eseseisvalt. Nii näiteks olid nüüdseks ammuilma välja surnud loomadel trilobiitidel silmad, mis olid tehtud kaltsiidist. Trilobiitid elasid väga pikka aega, nende kivistisi on leitud 500 miljoni aasta tagustest kivimitest.

Kaltsiit on üks tavalisemaid mineraale looduses. Eestiski on kaltsiiti üsna ohtralt, seda nimetame me lubjakiviks ehk paeks. Paeks, millest on ehitatud iidne Tallinn, paeks, millest tehtud killustikust ehitatakse maanteid ja mille kaevanduste üle peetakse tuliseid lahinguid elanike ning kaevandajate vahel. Paest on ehitatud ka Egiptuse püramiidid. Trilobiitid ehitasiid sellest oma silmi.

Puhas kaltsiit on nähtavale valgusele läbipaistev, halliks või värviliseks teevad selle lisandid. Kõige selgem kaltsiit on Islandi pagu. Just sellest oligi tehtud trilobiidi silmaläätis. Läätis on silmale vajalik, et koondada silma tulev valgus kokku. Enamikul lülijalgsetest on pehme silmaläätis. Osal neist on paljulääteline silm nagu kärbsel, osal silmad, mis võivad näha pimeduses, teistel jälle silmad, mis näevad kõige parimini eredas päikesevalguses.

Trilobiit oskas kaaperdada prismataolise kaltsiidikristalli ühe erilise optilise omaduse ning seetõttu nägi valgust, mis saabus silma vaid ühestainsast suunast. Mõne trilobiidi silm koosnes paljudest kaltsiidiprismakestest, mida oli kuni 15 000, nõnda et ta sai näha maailma laiaekraanilist portreed.

Kuid 250 miljoni aasta eest surid trilobiitid välja. Võibolla seepärast, et neil ei olnud piisavalt hea nägemine?

Inimese värviline nägemine

Inimese silma tagapõhjas on võrkkest, millel asuvad valgustundlikud närvirakud. Kui fotonid satuvad läbi silmaava ehk pupilli selle taga olevasse läätse, siis koondab lääts need võrkkestale. Seal olevad valgustundlikud närvirakud tunnevad ära neile langeva valguse ereduse. Ja teised jälle sõeluvad valgust valgusest välja kolm värvust – sinise, roheline ja punase. Ülejäänud töö jääb teha ajul.

Värvus ei ole valguse või valgust peegeldavate asjade olemus. Värvus on aisting, mis tekib ajus. Kui valgus esemele langeb, siis osa sellest neelatakse, osa hajub ja osa peegeldub. Iga ese neelab eri värvi valgust, ja see, mis neelamisest üle jääb, peegeldub meie silmadesse.

Värviline nägemine algab silma võrkkesta koonusekujulistest närvirakkudest kolvikestest. Need kolvikesed edastavad valguse signaale ajju. Igas kolvikeses on värvaine ehk pigment. Kui pigment neelab valgust, ergastab see võrkkesta närvirakke, mis saavad impulsid optilisele närvile, miskaudu info ajuni jõuab.

Mida tugevam on valgus, seda enam footoneid nägemispigmendid neelavad ja seda suurem saab olema iga kolvikes

ergastus ning seda eredam tundub olevat valgus. Kuid üksainus kolvike ei tee muud kui saadab vaid edasi oma ergastuse. Ühed kolvikesed tunnevad paremini sinist, teised rohelist, kolmandad punast valgust. Aju tunneb ära, millist liiki kolvikesest talle signaal saabus.

Silma võrkkestas on kolvikeste kõrval ka kepikesed. Need sisaldavad sellist värvainet ehk pigменти, mis on kõige tundlikum roheline värv suhtes. Kuid kepikesed suudavad näha ka hämaruses. Värvusi kepikesed ei erista. Värvitundlikud kolvikesed hämaruses hästi ei näe ja see seletab, miks maailm tundub meile siis pigem hall kui värviline.

Kassidel ja koertel, sigadel ja põtradel ning teistel imetajatel on silmas vaid kahte liiki kolvikesi, mis eristavad sinist ja rohelist värvi. Nii et härjale on täiesti ükskõik, kas talle lehitada punast või hoopis halli rätти, tema näeb neid kahte ikka ühtmoodi.

Oma arengu alul, 245 kuni 65 miljoni aasta eest, olid imetajad tähtsusetud, tillukesed ööloomad, kes ei julgenud päeval ninagi välja pista. Pikapeale kohanesid nende silmad pimedusega ning pimedas pole värvusel just liiga suurt tähtsust. Pimedas on kõik kassid hallid. Kui nad pole just mustad. Nõnda kaotasidki meie eellased imetajad kahte värvust eristavad pigmendid. Linnud ja roomajad aga, kes tegutsesid päise päeva ajal, ei tohtinud neist lahti saada.

Kui dinosaurused 65 miljoni aasta eest maamunalt kadusid, saabusid imetajate leeri pidupäevad. Nad hakkasid jõudsalt edenema ja arenema, tekkis muudkui üha uusi ja uusi liike. Üks imetajate rühm valis päevase eluviisi, ronis puudele ning hakkas neil vilju otsima. Nende seas olid ka meie kauged esivanemad. Kuid puude punased viljad kasvavad leherohelisel taustal. Oma kaht liiki pigmentidega meie esivanemad neid kaht värvust eristada ei suutnud – nad olid värvipimedad ning poleks saanud kätte isegi juhilubasid. Nõnda siis astus mängu looduslik valik, Kes punast vilja rohelist puult ei eristanud, see suri nälga. Teised aga, ühe õnneliku muutuse ehk mutatsiooni läbi geenides, said endale kolmandat liiki kolvikesed võrkkesta. See juhtus alates ajast 40 miljoni aasta eest. Tänu sellele juhusele on meil nüüd vähemasti põhimõtteliselt võimalus saada juhilubasid.

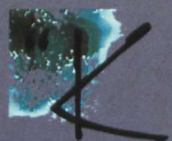
Niisiis, inimese silma võrkkestal on kolme liiki koonuseid. Ühed eristavad sinist, teised rohelist, kolmandad punast värvust. Ülejäänud värviskaala arvutab kokku meie aju. Nii saamegi nautida vikerkaart.

Ilmar Tomusk

Volli käib koolikatsetel

„Kas me tõesti peame Volliiga koolikatsetele minema?“ küsis isa. „Ta võiks ju minna samasse kooli, kus mina käisin. Mina küll mingeid katseid tegema ei pidanud.“

„Ma helistan ise direktorile,“ lubas isa.

Kui isa järgmisel õhtul koju tuli, oli ta väga murelik, sest direktor oli öelnud, et kool võtab vastu ainult kõige tublimad lapsed ja kui Volli on tubli, saab ta kindlasti kooli. Aga see, kas ta on tubli või ei ole, selgub ainult katsetel. Ja et katsed on juba järgmisel esmaspäeval.

„Mina arvan, et meie laps võetakse kindlasti kooli vastu,“ arvas ema.

„Mina arvan ka,“ kinnitas isa, „aga ma kardan, et kui õpetajad küsivad katsetel väga keerulisi küsimusi ja Volli ei oska nendele vastata, siis mõtlevad kõik, et meie oleme rumalad ega ole osanud last kooliks ette valmistada.“

„Ära selle pärast küll muretse,“ lohutas ema, „meie peres oled sina ikka kõige targem.“

Isal oli selle üle väga hea meel, et ema nii ütles, aga tegelikult oli ta ikkagi mures.

„Aga Volli,“ küsis ema, „kas sina kardad koolikatseid?“

„Ei karda,“ vastas poiss pikemalt mõtlemata. „Aga mis asi see koolikatse on?“

„Koolikatsed on sellised,“ seletas isa, „et me lähme esmaspäeval koos sinuga kooli ja seal küsivad õpetajad sinu käest igasuguseid küsimusi ja kui sa õigesti vastad, siis oled kooliküps ja võid sügisel kooli minna.“

„Mina küll seda ei karda. Kui õpetajad küsivad ja mina ei oska vastata, siis küsin mina nende käest ka sellise küsimuse, et nad ei oska vastata. Ja siis ma ütlen neile ka, et nad ei ole küpsed.“

Isa arvas, et nii küll teha ei tohi, sest tegelikult on õpetajad maailma kõige targemad inimesed ja sellepärast tohib neilt küsida ainult selliseid asju, mida nad teavad.

„Aga miks nad siis laste käest raskeid küsimusi küsivad?“ ei saanud Volli aru.

„Sellepärast, et nad on õpetajad,“ vastas ema, „ja see on nende töö.“

Esmaspäeva pärastlõunal seisidki isa, ema ja Volli koolimajas klassi ukse taga. Seal oli väga palju isasid ja emasid ja terve hulk lapsi, kes kõik tahtsid samasse kooli minna.

Kui tuli Volli kord klassi minna, tahtsid isa ja ema ka kaasa minna, aga õpetaja ei lubanud. Õpetaja palus neil ukse taga oodata. Volli aga läks õpetaja ja ühe teise tädiga kaasa.

Volli pandi laua taha istuma ning õpetaja ja teine tädi istusid teisele poole lauda.

„Mis su nimi on?“ alustas õpetaja.

„Volli,“ vastas Volli. Siis mõtles ta hetke ja küsis kohe vastu: „Aga mis sinu nimi on?“

„Minu nimi on Merje,“ vastas õpetaja.

Õpetaja tahtis kohe järgmise küsimuse küsida, et teada saada, kas Volli ikka on korralikult kooliküps. Aga ta ei saanudki küsida, sest Volli jõudis ette.

„Ütle, kes see teine tädi on?“ päris ta.

„See teine tädi on kooli sekretär ja tema nimi on Mari. Mina küsin sinu käest küsimusi, et teada saada, kas sa oled kooliks valmis ja tema paneb sinu vastused kirja.“

„Selge,“ ütles Volli ja märkas siis õpetaja sõrmes sõrmust.

„Kas see on kullast?“ küsis ta pikemalt mõtlemata, ise näpuga sõrmuse poole näidates.

Õpetaja vaatas vilksamisi sekretäri poole, kes endale parema käe põidlaküünega vasaku käe peopessa vajutas, et mitte kõva häälega naerma puhkeda.

Sekretär sosistas õpetaja Merjele vaikselt naeru pugistades: „Vasta siis lapsele, kui laps küsib.“

Õpetaja Merjet aga ei ajanud Volli küsimus üldse naerma. Kuid selleks, et katsetega edasi minna, vastas ta viisakalt: „Jah, see on kullast sõrmus. Aga edasi...“

Volli tuli kohe veel üks küsimus pähe ja ta esitas selle veel enne, kui õpetaja oma küsimusega valmis jõudis.

„Aga kas sul mees ka on?“ päris ta.

Õpetaja Merje klunksatas. Ning sekretär, kes pidi Volli vastused kõik korralikult kirja panema, küünistas oma vasaku käega paremat kätt ja parema käega vasakut, et tal oleks nii valus, et ta naerma ei hakkaks. Kuid vaatamata katsetele naeru tagasi hoida olid tal silmad naerust lausa märjad.

„Jah, mul on mees,“ teatas õpetaja juba pisut pahuralt ja jätkas, et Volli järgmist küsimust ennetada. „Ja tema nimi on Peeter. Ja temal on ka samasugune sõrmus.“

Nüüd lootis õpetaja, et ta saab koolikatsete küsimustega edasi minna, kuid ta eksis, sest Volli oli juba järgmine küsimus valmis.

„Aga kas onu Peeter triikrauda oskab parandada, minu issi küll oskab?“

„Onu Peeter ei oska triikrauda parandada, onu Peeter on laulja,“ vastas õpetaja Merje ohtes.

„Siis on ta küll tore onu,“ kiitis Volli. „Mul on kodus väike kollane viirpapai, kelle nimi oli ka alguses Peeter. Ja tema sõber on roheliste täppidega kollane viirpapai MacGiver. Aga kui Peeter munema hakkas, panin ma talle nimeks Petra, sest Peeter on ju mees ja mehed ei mune.“

Nüüd ei osanud ka õpetaja Merje muud teha kui naerma hakata.

Siis ütles sekretär, et kahjuks on Volli aeg läbi ja nüüd peab vestlusele tulema järgmine laps.

„Head aega,“ ütles Volli, „teiega oli tore vestelda.“

Volli läks rahulikult klassist välja, kõndis isa ja ema juurde ning nad jäid koridori vastust ootama.

„Kas olid rasked küsimused?“ oli isa põnevil.

„Üldse ei olnud,“ vastas Volli, „õpetaja küsis minult ainult nime.“

„Ja rohkem midagi ei küsinudki?“ oli ema imestunud.

„Ei küsinud,“ vastas Volli.

„Siis olid need tõesti väga lihtsad koolikatsed,“ oli isa rahul. „Aga millest te siis nii kaua rääkisite?“

„Õpetaja rääkis mulle oma mehest,“ vastas Volli. „Onu Peeter on laulja. Aga triikrauda ta parandada ei oska.“

Isal läksid silmad imestusest suureks, selle peale ei oleks ta iial osanud tulla, et koolikatsetel lastega selliseid asju arutatakse.

Varsti tuli õpetaja klassist välja ja hakkas isade ja emadega rääkima. Kui järg jõudis Volli isa ja emani, ütles õpetaja, et Volli saab kooli küll.

„Nii et ta vastas ikka kõigile küsimustele õigesti?“ küsis isa.

„Kindlasti oleks vastanud,“ vastas õpetaja, „kui ta oleks andnud mulle võimaluse temalt midagi küsida.“

Ema oli väga rõõmus, et Volli kooli vastu võeti. Aga isa ütles, et võib-olla võiks Volli mõnda teise kooli ka proovida.

„Selles koolis on mingi väga imelik kallak,“ arvas isa.

Lembitu mõistatus

#26
03.2011

Nii nagu vist kõik tüdrukud, heitis ka Cassandra igal hommikul enne kooli minekut pilgu peeglisse.

See, kes sealt vastu vaatas, oli loomulikult tema ise - tavaliselt ta meeldis endale, ent alati mitte. Sellistel juhtudel oli vaja veidi juukseid kohendada, proovida selga teisi riideid või lihtsalt enesekindlalt ja tujutõstvalt naeratada.

Peeglid on inimesi võlunud juba pikk-pikka aega, mitmetes muinasjuttudeski on neil tähtis roll. Ometi õnnestub neil meid iga päev petta.

Kas tead näiteks, kui suur on näo suurus peeglis võrreldes vaataja näo suurusega?

Ja kuidas muutub suurus siis, kui liikuda peeglile lähemale või sellest kaugemale?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahendusteks on:

1. Unenäol	5. Pankrott
2. Noodivõti	6. Mesikäpp
3. Ivo Linnas	7. Tasakaal
4. Kõrvalestad	8. Linnutee peal

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.*MaagilineMaailm.net*

Mõistatuse tegi Ande

3 Läänemaa laste loomingukonkursid kannavad ühe eesti

luuletaja nime. See on

- Karl Eduard Sööt
- Ernst Enno
- Lydia Koidula

4 Barbie söber Ken tähistas märtsis tähtsat sünnipäeva.

Nüüd on ta plastikust turjal aastaid

- 15
- 25
- 50

5 Uue animafilmi „Hop“ peategelane on

- jänes
- koer
- hobune

6 Soichiro Honda valmistas enne autode tootma hakkamist

- aiakärsid
- abimootoriga jalgrattaid
- elektrilisi õmblusmasinaid

7 Rokkansambel The Shirelles koosnes

- punanahksetest noormeestest
- mustanahalistest neidudest
- valgetest kauboidest

1 Tänavuse lasteraamatupäeva tervituse kirjutas

- Andrus Kivirähk
- Heljo Mänd
- Aino Pervik

2 Kivitäksid veedavad talve

- Aafrikas
- Itaalias
- Hiinas

■ Vastuseid küsimustele pole vaja kaugelt otsida – leiad need sellest samast ajakirjanumbrist! Ootame vastuseid toimetusse enne 5. maid. Tähelepanelike vastajate vahel loosime välja lahendaid auhinnaraamatuid!

Ema kurjustab: "Jälle oled sa, Juku, ennast üleni ära määrinud! Sa oled nagu väike pörsas! Loodetavasti tead, kes on pörsas?"

"Tean küll, ema! Pörsas on sigade järeltulija!"

"Isa, kui vana sa olid, kui emaga abiellusid?" uurib Juku.

"Kakskümmend üheksa!"

"Aga ema?"

"Ema oli siis kahekümne viie aastane."

"Ohoo!" imestab Juku. "Tema abiellus siis neli aastat varem kui sina!"

"Juku, kas sa oskad nimetada m-tähega algavaid jõgesid?"

"Em-tähega..." jääb Juku mõttesse.

"Miks ei oska: Emajõgi!"

Ema koputab ärevalt Juku toa uksele:

"Juku, Juku, mida sa seal lukus ukse taga teed?"

"Kas sa siis ei kuule – mängin viiulit!" kõlab vastus.

"Tänu taevale – mina arvasin, et sa saed laual jalgu alt!"

"Ma õpetasin oma kuldkala arvutama,"

hoopleb Juku sõbra ees.

"Mismoodi?"

"Kuula ise: ma küsin kalalt, kui palju on kümme miinus kümme."

"Jah, aga minu meelest ei vasta ta midagi..."

"Loomulikult! Kas sina siis ei tea, et kümme miinus kümme on null?"

Uusrikas laseb oma aeda ehitada kolm basseini. Naabripoiss Juku küsib talt, miks neid basseine just kolm on.

"Ühes basseinis on soe vesi talvel ujumiseks," seletab peremees, "teisese on külm vesi suvel ujumiseks."

"Aga miks siis kolmas bassein tühi on?" imestab Juku..

"See on neile külalistele, kes ujuda ei oska."

Uusrikas papa jalutab pojaga linnas. Ühel väljakul seisab kunstnik, pintsel käes ja maalib. Uusrikas näitab teda pojale: "Näed, pojake, kui tähtis on, et sul oleks kõvasti raha? Vaata ise, kuidas see vaene vennike ilma korraliku fotoaparaadita vaeva peab nägema!"

"Onu, kui kaua oled tennist mänginud?" küsib Juku.

"Kaksteist aastat."

"Uskumatu! Ja sa pole isegi higine!"

"Juku, mitu päeva on aastas?" küsib õpetaja

"Seitse."

"Ei. Nädalas on seitse päeva, aga mitu päeva on aastas?"

"Seitse päeva, õpetaja!"

"Juku, sa vist ei pannud küsimust tähele: ma küsisin, mitu päeva AASTAS, mitte nädalas."

"Esmaspäev, teisipäev, kolmapäev, neljapäev, reede, laupäev ja pühapäev..." loetleb Juku. "Meie peres igatahes rohkem päevi ei tunta!"

Muusikaõpetaja küsib: "Juku, kas sa oskad öelda, mis on iseloomulik seitsmeteistkümnenda sajandi heliloojatele?"

"Oskan küll, õpetaja: nad kõik on nüüdseks surnud!"

Emakeeleõpetaja küsib: "Juku, kas see kevade-luuletus su vihikus on tõesti su enda kirjutatud?"

"Muidugi, õpetaja, kelle siis veel?"

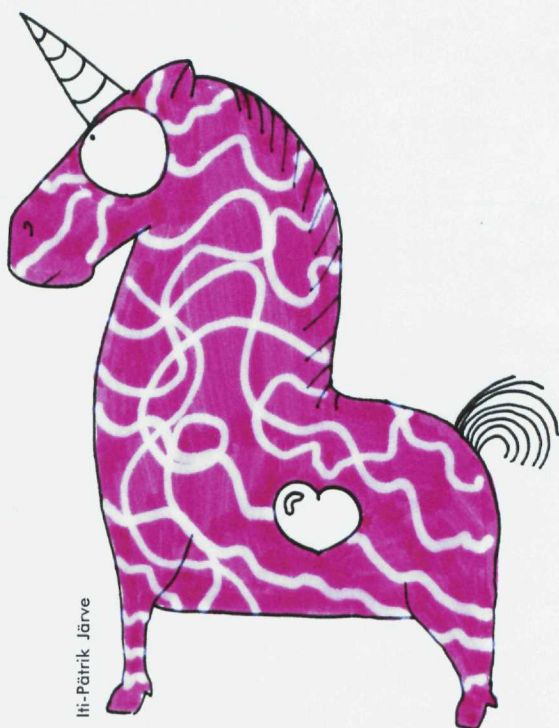
"Vabandust, härra Juhan Liiv, et ma teid ära ei tundnud!" teeb õpetaja sügava kummarduse. "Ma ei oleks osanud arvatagi, et te nii noor välja näete!"

Õpetaja pahandab: "Juku, kust sa oled õppinud rumala kombe töö ajal vilistada?" Juku laiuab käsi: "Aga ma ju ei tööta, õpetaja – ainult vilistan!"

Juku ema pahandab poja matemaatikaõpetajaga: "Kuidas te võite anda lastele sellise koduülesande, kus õllepudel maksab ainult seitse krooni? Juku isa ei saanud arvutuse pärast öö otsa sõba silmale!"

li-Pätrik Järve

Mida teeb lumememm öösel?

Lumememmed on teadagi toredad olevused, aga jürikuus on tõelise kevade ootus nii suur, et ega me nii väga kurvastagi, kui nad oma kimpsud-kompsud kokku koguvad ja põhjapoolusele lendavad.

Lumememmede meenutuseks kirjutasid Viluste Põhikooli 2. klassi lapsed terve rea lugusid, millest osa saate teiegi lugeda.

Lumememme öö

Lumememm jäi magama. Ta nägi unes, et tema juures on nii palju komme. Korraga hakkas ta lendama. Lumememm lendas pilvedesse. Seal nägi ta pisikesi lapsi, kes voodis magasid. Pilvede peal olid poed, majad ja suur loss. Seal oli nii palju kristalle ja komme. Ta nägi kuningannat, kuningat ja kahte last. Siis saabus hommik ja lapsed tulid välja mängima.

Kerli Metsoja

Õige amet

Lumememm ärkas üles. Ta küsis, et kus ma olen? Lumememm hakkas lehvitajaks. Ta lehvitas igale inimesele. Öösel möödus üks tädike. Lumememm lehvitas tädile.

Tädike oli hirmust kange. Ta jooksis minema. Lumememm mõtles, et miks tädil oli tuli takus. Sarnane lugu juhtus ka teiste inimestega. Lumememm arvas, et see ei ole õige amet. Ta otsustas hakata lauljaks. Memm tegi lumest mikrofoni ja hakkas laulma. See tundus õige amet.

Saabus hommik. Oli suur sula. Suureks üllatuseks olid lumememmed üles sulanud.

Lemme Liin

Õpetaja sulas üles

Lumememm hakkas õpetajaks. Ta õpetas kõiki teisi lumememmelapsi. Memm arvutas ja tegi tekstülesandeid. Lapsed kirjutasid, värvisid ja joonistasid. Saabus hommik. Lapsed tulid õue. Memm oli ära sulanud. Lastel oli kurb meel. Ühel lapsel tuli hea mõte. Nad otsustasid uue memme meisterdada.

Leelo Dello

Haldjasmemm

Lumememm jäi tukkuma. Ta nägi head und. Unes muutus memm haldjaks. Ta lendas ühest majast teise majja. Haldjasmemm läks laste tuppa ja saatis lastele ilusaid unenägusid. Saabus hommik ja lumememm ärkas üles. Lapsed tulid õue lumememme juurde ja rääkisid memmele oma unenägudest.

Reelika Kärblane

Memm hakkas kunstnikuks

Saabus öö. Memm hakkas kunstnikuks. Ta maalib maad ja ilma. Lõpuks memm väsis ja väsis ja jäi magama. Ta nägi unes, kuidas ta kunagi ära ei sulanud. Kevadel korjas memm lilli ja vaatas, kuidas teised memmed sulavad. Suvel aga käis ta ujumas, päevitas ja tegi liivalossi. Sügisel nägi, kuidas esimesed lehed kirjaks värvusid. Talvel sai memm jälle oma sõpradega kokku. Lumememm ärkas ja saigi oma sõpradega jälle kokku. Kõik olid rõõmsad.

Rainer Luht

Väike lumehelbes

Öösel hakkas sadama lund. Üks lumehelbeke ei tahtnud maha langeda. Ta liugles taevas ja sai kokku linnukesega. Linnuke viis lumehelbekese puu otsa. Lumehelbes ei olnud kunagi puud näinud ja hakkas seepärast puuga rääkima. Ta küsis: „Kes sa oled?“ Puu vastas: „Mina olen puu.“ Edasi kukkus lumehelbes põõsasse ja küsis: „Mis sinu nimi on?“ Põõsas vastas: „Mina olen põõsas.“ Nad rääkisid ning siis tuli lumehelbel hea mõte. Ta ütles põõsale, et langeb ikkagi alla maa peale. Varsti tulid õue lapsed ja hakkasid lumememme ehitama. Selle lumememme sisse sattus ka lumehelbeke.

Kristin Kasuk

Mustkunst

Trikk

Kevad oli lõpuks ometi kätte jõudnud. Ilmad läksid üha soojemaks ja soojemaks ning mütsid ja sallid rändasid üha tihemini peast-kaelast koolikotti. Täiskasvanute juttu aprilliilmade salalikkusest ei võtnud lapsed eriti tõsiselt, nii juhtus ikka, et mõnele tükkis nohu ja teisele kõha ligi.

Tilkuvast ninast hullelgi oli aga ilusate ilmadega koolis püsida. Ikka rändas pilk koolihoovile, rohelisteks muutuva muru poole. Mõned tunnid toimusid küll õues, ent see ei olnud loomulikult sama mis niisama joosta ja mängida.

Niisiis vaataski pea terve Potiste kooli 5.A klass matemaatika tunni algust oodates igatsevalt õue. Ent oli ka neid, kes üha ilusamaks muutuva ilma peale nina krimpsutasid. Neve-Rever näiteks tuletas (nädala jooksul juba ei tea mitmendat korda) meelde, kuidas eelmisel suvel olid kõik lämmatava palavuse üle vingunud.

„Mina küll ei vingunud kordagi!“ kinnitas Sibülle.

„Päikese käes on ju nii-ii mõnus magada,“ ringutas Uinu.

Täpselt nii, nagu kassid seda teevad.

„Pealegi, kui on palav, siis saab ujuma minna,“ teatas Cassandra.

„Või jäätist osta!“ hõikas Kardo vahele.

„No palavus ei ole suve juures ainuke vastik asi,“ ei jätnud Neve-Rever jronni. „Näiteks putukad tulevad ka tagasi. Säased ja kärbsed ja parmud, fuih.“

„Jaa, eelmisel aastal oli neid palju,“ kiitis ka Cassandra takka. „Isegi päevitada ei saanud normaalselt.“

„See pole midagi,“ teadis Leiger, „Me käisime suvel isaga Aegna saarel ja seal oli neid eriti paksult. Mere ääres oli veel enam-vähem normaalne, aga kui metsa astusid, siis oli putukaid nii palju, et kaugemale kui kaks meetrit ei näinud.“

„Vormsil oli veel hullem, seal ei näinud kaugemale kui üks

meeter,“ trumpas Neve-Rever klassivenna üle.

„Ohhoo, kas sa käisid suvel Vormsil?“ tekkis klassis elevus.

„Ei,“ vastas tüdruk häbelikult, „aga minu isa parima sõbra naise venna poja pruudi onu käis ja tema rääkis!“

„Oh, vaadake, kärbes!“ hüüatas Cassandra äkitselt ja osutas aknalauale. Tõepoolest, seal lebaski kärbes. Ilmselgelt surnud, aga siiski kärbes mis kärbes. „Selle kevade esimene...“

„See on jah esimene, aga varsti on kõik kohad neid täis,“ tõmbas Neve-Rever nina kirmpsu.

„Aga huvitav,“ sekkus vestlusse Alli-Enn, „öeldakse, et esimene liblikas, keda näed, kuulutab suve. Noh, et kui on kirju, siis tuleb kirju suvi ja kui on ühevärviline, siis tuleb üksluine. Kas esimene kärbes kuulutab ka midagi?“

„Kärbsed on ju kõik ühesugused. Ja mida ta siis kuulutaks? Et suvi tuleb räpane?“ päris Neve-Rever.

„Pealegi on see surnud,“ torkas Leiger kärbest sõrmega. „Vaevalt surnud kärbes enam midagi ennustab.“

„Alati saab ta ju ellu äratada,“ kaitses Alli-Enn oma ennustamisteeooriat.

Lapsed küll teadsid, et Alli-Enn on ääretult ebausklik ning usub ennustamisse, horoskoopidesse, taldriku keerutamisse ja teab veel millesse. Aga et ka surnust ülestõusmisse, see tuli kõigile üllatusena.

Sõnatult võttis Alli-Enn kärbe oma paremasse kätte ning pomises midagi arusaamatut, samal ajal vasaku käega putuka kohal ringe tehes. „See on kindlasti ladina keel,“ mõtles Sibülle, samal ajal kui Neve-Rever oli veendunud, et tegu on lihtsalt pudikeelega.

Ootamatult liigutas kärbes oma tiibu. Kui lapsed oleksid saanud väga-väga lähedalt vaadata, siis oleksid nad näinud, et putukas pilgutab ka oma silmi.

Kõik kummardusid Alli-Ennile lähemale, et toimuvat paremini jälgida. Kas neile ainult tundus, või oli kärbes tõesti ellu ärkamas?

Äkitselt sopsutas putukas kiiresti tiibu ja tõusis lendu, otse Neve-Reveri poole.

„Ma ei taha endale räpast suvel!“ kiljatas tüdruk, püüdes kätega vehkides kärbest eemale peletada.

Kuidas Alli-Enn seda tegi?

Loomulikult ei olnud kärbes tegelikult surnud. Alli-Enn oli putuka leidnud külmikust, kuhu uudishimulik tiivuline oli vist juba sügisel varjunud. Pealtnäha võis teda küll kadunukeseks pidada, kuid tegelikult vajab toibumiseks vaid soojust ja valgust: kes teab, võib-olla tahtis ta kauem noorena säilida. Külmunud kärbe pani Alli-Enn vahetult enne triki sooritamist aknalauale. Hoolikalt jälgis ta, et kärbes oleks varjus – soojade päikesekiirte mõjul oleks ta liiga kiiresti „ellu ärrganud.“ Kui tüdruk putuka nüüd kätte võttis, hakkas too käe soojuse tõttu üles sulama. Õige pea ärkas kärbes taas üles ning tõusis lendu. Illusioon surnu ellu äratamisest oli sündinud!

Mustkunstnik Ande

Uued muinasjutud auhinnatud

Steni muinasjutuvõistlusele laekus seekord rekordiline arv võistlustöid – 423! Žüriil (millesse kuulusid Ann ja Ants Roos, Krista Kumberg Läänemaa Keskraamatukogust, Leida Olszak ja Ülle Väljataga Eesti Lastekirjanduse Keskusest ning Leelo Tungal Hea Lapse toimetusest) oli parimatest parimate väljasõelumisega tükk tegemist!

I auhinna pälvis **MARTA-LIISA TALVET** Miina Härma Gümnaasiumist. II koha võitis **LIISA MEIDLA** Tudulinna Põhikoolist ja kolmas medalisaaja on **ANTS JÜRGEN TAMMSAAR** Võru Keslinna Gümnaasiumist. Žürii eriauhinnad võitsid **EGNE-SIGRID KUKK** Tartu Kunsti-gümnaasiumist, **MARKUS MUUK** Vanalinna Hariduskolleeiumist, **EVELIN ÕUNAPUU** Tudulinna Põhikoolist, **MERILI TAMM** Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist, **AYUR KALA** Tartu Erakoolist, **PIIA TOMINGAS** Uuemõisa Lasteaed-Algkoolist, **ELLEN LIIGUS** Ala Põhikoolist, **RINGO VAINLO** Tihemetsa Põhikoolist, **LIINA MÄESEPP** Koonga Põhikoolist, **RISTE KAARET** Lagedi Põhikoolist ning **MARI KOLK** ja **ROBIN MÄETALU** Saaremaa Ühisgümnaasiumist. Ergutusauhindade saajad on **EEVA-RUTH NIITVÄGI** Tartu Katoliku Koolist, **ELISE-MARII KÄNDLER** Juuru Gümnaasiumist, **PAULA VOOL** Tartu Kivilinna Gümnaasiumist, **RIHARD SOKMAN** Tartu Kommertsgümnaasiumist, **BRIGITTA RIMM** Valga Gümnaasiumist, **SANDRA LANNES** Tartu Descartes' i Lütseumist, **JESSICA TÄHISTE**

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist ja **KRISTI TARTO** Kohtla-Järve Gümnaasiumist.

Haapsalu Linnavalitsuse auhinna pälvis **RAUL PAJU** Haapsalu Linna Algkoolist, Haapsalu Tehnikasalongi preemia sai **MARK MARKUS** Virtsu Koolist. Eesti Lastekirjanduse Keskuse Hans Christian Anderseni eriauhinna sai **PRIIDIK GALLAGHER** Tartu Erakoolist ja sama keskuse keeleauhinna võitis **PAULA FRITZE** Vanalinna Hariduskolleeiumist. Hea Lapse auhinnad võitsid **SANDER MEISTER** Tartu Raatuse Gümnaasiumist, **ELINA-DARJA DAVÕDIK** Õismäe Vene Lütseumist, **LAURA LEITEN** Väike-Maarja Gümnaasiumist ja **GERT LUZKOV** Kadrina Keskkoolist.

Maret Maripuu eripreemiad võitsid **ELIISABET JAHILO** Inglise Kolledžist, **KRISTJAN ERIK LIIVE** Kivimäe Põhikoolist ja **JURI VOLODIN** Õismäe Vene Lütseumist.

Leelo Tungla eriauhinna sai **MATS VIIK** Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist, Ülle Väljataga eriauhinna pälvis **KRISTJAN LÄÄTS** Ahja Gümnaasiumist, Leida Olszaki eriauhinna said **MARKUS ERIK KOMPUS** Jägeva Ühisgümnaasiumist ja **KIUR KALJUVEE** Risti Põhikoolist.

Palju õnne tänavustele laureaatilede ja jõudu järgmisest võistlusest osavõtjatele! Võidutöid hakkame tasapisi oma ajakirjas avaldama.

Väike kübarapood

I k o h t

Ühes ilusas ja korralikus väikelinnas, ühel väikesel ja vähetuntud, kuid ilusal maal, asus ühel kitsal kõrvaltänaval üks väike kreemikarva majake kena tumeroosa katusega. Selle lumivalgete, kuid vanadusest kulunud raamidega ümbritsetud aknad olid juba väga pikka aega suletud olnud ning maja uksest käidi harva sissevälja. Valge ukse kohal oli silt, mis teatas: „Väike kübarapood“, kuid uksele oli paberil laialivalgunud silt „Suletud“. Akende ees olid tumedad kardinad ning majast ei kostnud ei kippu ega kõppu. Ukse taga asus hämar ruum, kuhu päike ammu enam paistnud polnud, ning kübarad riulitel magasid sügavat und. Kroonlühter, kus elas kübarahaldjas, oli mähitud ämblikuvõrkudesse ning terve tuba oli kaetud tolmuga.

Milles oli siis asi? Asi oli nimelt selles, et kübarad olid moest välja läinud ning vanaproua, kes pidas seda kübaraäri, oli vana ega osanud ühtki moodsamat kübarat teha. Tal oli ka tütar, kes aga oli juba kodunt ära läinud ning elas nüüd välismaal ning kes pidevalt maailmas ringi reisis. Vanaproua jäi haigeks. Teda vaevas mure ning ta oli vanadusest nõrk. Ühel päeval, kui ta oli kohalikku poodi kübarate tarvis nõõpnõelu ostma läinud, oli ilm külm ning ta külmetus ja jäi

haigeks. Lisaks oli proua pood pankroti äärel ning juba voodihaigena oli ta raske südamega otsustanud selle sulgeda.

Nüüd oli sellest möödas juba pea kaks aastat ning proua Damaara oli väga vana ja nõrk. Ta ei käinud oma majast kunagi väljas. Ta ei käinud isegi maja esimesel korrusel. Vajalikke ravimeid ning süüa tõi talle tema ustav sõbranna, kes töötas kübarakaupluse lähedal asuvas loomapoes müüjana. Aga kübarad? Kes siis hoolitses nende eest, kui nad magasid? Nad olid ju nüüd paksu tolmukorra all ning täielikult unarusse jäetud.

Ühel päikeselisel hommikul, kui maja oli hämar ja vaikne, ärkas äkitselt üks kena punane viltkübar. Ta haigutas häälekalt ning vaatas uimaselt ringi. Äkitselt nägi ta seda kõike. Õudusega silmitses ta oma kaaskodanikke selles häbematu kombel unarusse jäetud kübarapoes. Nad kõik norskasid ja nohisesid. Punane kübar mõtles pingsalt. Lõpuks otsustas ta proovida magama jääda. See tundus kõige õigem tegu, mida teha. Tema, väike punane viltkübar, ju midagi teha ei saa. Ta üritas siis magama jääda. Aga ta ei saanud rahu. Pealegi tungis see tugev tolmuhais ta väikesesse vildist ninna. Ei, nii ta seda jätta ei saa! Ta äratas üles teised kübarad ning kõik

adusid olukorda. Otsustati äratada kübarahaldjas. Mis ta põnab seal ämblikuvõrkude keskel!

Kroonlühtri poolt kostis äge haigutus ning haldjas pistis pea välja. „Ega ma ei maganud,“ ütles ta.

„Tore, siis võid sina seletada, mis toimub,“ öeldi talle. Haldjas sättis ennast mugavalt ühele kristallile istuma ning vastas: „Mnjah. Eks ma vist sutike siiski tukastasin ka... aga sina, kulla õlgkübar, ei saa probleemist aru. Küsimus pole mitte selles, mis siin sünnib, vaid hoopis selles, miks siin midagi EI sünni!“ Laiaservaline õlgkübar pööritas silmi ning päris: „Noh, ja MIKS siin siis midagi ei sünni?“ Haldjas muigas teadjal: „Aga sellepärast, et prova Damaara on vana ja haige ning ei jaksa enam poodi pidada!“

Tõusis paanika. Kõik kübarad pistisid läbisegi kisama, keegi kellestki aru ei saanud: „Mida nüüd teha? Kas me jäämeigi igavesti siia?“ – „Ma nuputan midagi välja, selle peale võite kindlad olla!“ teatas kübarahaldjas otsustavalt ning lendas veidi uhkeldades minema. Kübarad kadestasisid teda veidi, et tema sai lennata ja liikuda ning alati kõik ise välja uurida, kuid nad teadsid, et kadedus ei kaunista ning kõik kübarad tahtsid olla ilusad. Aga haldjas pidas oma lubadust ning siis, kui Matilde jälle Damaarat külastama tuli, otsustas haldjas nende vestlust pealt kuulata – võib-olla saab ta midagi huvitavat teada. Ja nii see ka läks. Nimelt tuli seekord jutuks Damaara tütar Saara, kes oli just saatnud postkaardi Austraaliast, kuhu ta paar päeva tagasi jõudnud oli. „Muidugi on see posti pandud umbes kaks nädalat tagasi, kuna Austraalia on Eestist nii kaugel. Ta on ilmselt juba kodus Londonis – näed, sellel ümbrikul on ta aadress,“ osutas prova Damaara. Matilde vaevalt vaatas ümbriku poole, kuid kübarahaldjale löi pähe äkk-idee. Ta sööstis ümbriku juurde ning jättis Saara aadressi meelde, siis lendas ta tagasi alumisele korrusele ning teatas kübaratele oma plaani: „Me kirjutame (tegelikult MINA kirjutab) Saarale, Damaara tütrele, kes praegu elab välismaal, ja me kutsume (MINA kutsun) ta siia, ainult et tema ema nime all!“

Kübarad olid ideest vaimustuses, leidis ka skeptikuid, kuid vaid mõned üksikud. Kübarahaldjas kirjutas kirja ning pani selle posti. Kõik pidasid nüüd hinge kinni. Olid elevil päevi – nädala pärast kustus üldine ärevus, kustuma hakkas ka lootuseleek. Kuu aja pärast ei peetud Damaara tütre tulekut enam tõenäoliseks ning püüti asjatult uuesti uinuda, kuni äkki lõhkus maja vaikust vali uksekoputus. Aga kedagi polnud lahti tegemas! Ei saanud ju kübarad ust lahti teha, haldjas aga keeldus uhkelt, väites, et ta on kübarate heaks juba niigi palju teinud, kuid tegelikult teadsid kõik, et ta lihtsalt kartis ega jõudnud ust avada. Toas levis paanika, kuid häält ei juletud teha. Olukorra päästis Matilde, kes oli märganud noort neiu kübarapoe ukse ees seismas ning tuli seletama, et äri on juba aastaid suletud. „Aga mu ema kutsus mind, ta on poe omanik,“ lausus läikivate pruunide juustega noor daam. Matilde oli küll üllatunud, kuid tegi Saarale siiski ukse lahti. Saara vaatas tühjas toas ringi. Ta tõmbas kardinad akende

Rahumäe Põhikooli näituselt

eest, imestades, et miks need seal üldse on. Ta tuulutas tuba ning pühkis tolmu kübaratelt ning nende ümbrusest ja heitis veel ruumile hindava pilgu, enne kui ülemisele korrusele läks. Peab ütlema, et annab otsida inimest, kes oleks rohkem üllatunud, hämmeldunud ning omal moel šokeeritud, kui Saara ema magamistuppa astus. Ema silmades peegeldus siiras hämmeldus ning ka rõõm, nii imestunud oli ta oma tüdrikat nähes. Muidugi oli tal ka põhjust – see polnud ju tema, kes oli Saarale kirjutatud ning ta kohale kutsunud. Seda oli teinud too kaval kübarahaldjas, nii väike, kuid uhke ja nipsakas. Kuigi peab tunnistama, et ka nupukas. Aga Saarale hakkas pood meeldima ning kuna ta oli palju reisinud ja väga erinevate maade moode näinud, otsustas ta kaupluse taas avada ning õmbles sinna ka uusi kübaraid – imeilusaid ja peeneid, kes muidugi ka äärmiselt sõbralikult riulitele vastu võeti. Väikesesse kübarapoodi tuli aina rohkem inimesi, kes imetlesid Saara ja ta ema, vanaprova Damaara väärt kätetööd. Kübaraid prooviti pähe ja osteti palju, pood sai kuulsaks üle linna, üle riigi ning ka üle maailma tuntakse tänase päevani seda imelist väikest kübarapoodi, mis toimib ainult tänu sellele, et selles poekeses elanud kübarad otsustasid enam mitte magada ega pead probleemi eest liiva alla peita, vaid tegutseda.

Kevad ja laulupidu südames

21. märtsil alanud kevad oli esialgu üsna talveunise olemisega: räästad küll sulasid, kuid teid ja tänavaid katsid jäälaigud ja Tallinna Lauluväljakul luusis jahe meretuul. See aga ei olnud takistuseks mitmesajale laulu- ja tantsulapsele, kes tulid laululava juurde kokku kõikjalt üle Eestimaa. Edelaraudtee tegi laulupeoks ettevalmistujatele kena kingituse ja sõidutas tasuta lapsi pealinna nii Järva-, Lääne-Viru-, Tartu-, Valga- kui ka Viljandimaalt. Sellesuvine noortepidu on juba üheteistkümnnes ja kannab nime **Maa ja ilm** ning esimesel kevadpäeval saadeti pidulikult laia ilma laulupeosaadikutest noored, kes viivad eestlaste peoteate varakult nelja ilmakaarde laiali. Enne seda aga meisterdati laulupeomeeneid, joonistati, lauldi ja kuulati pillimängu ning Eesti Rahva Muuseumi lugusid. Aga ega lauluväljakul saa ainult tubast elu elada: tuuli trotsides lipati üheskoos laululavale, kus läks lahti tants ja trall. Laste seltsis tegid muusikat ja löid tantsu Siiri Sisask ja Ultima Thule, Jaak Johanson, Märtn Agu ning teised eelseisva laulu- ja tantsupeo tähed. Ja just siis, kui kõhud hakkasid tühjaks minema, kuulutati välja laulupeosupikonkursi võitja. Supersupiks osutus 2148 häält kogunud Põltsamaa Felixi **seljanka**, teisele kohale jäi 1156 häält saanud hernesupp ja 971 häälega jäi kolmandaks lihapallisupp. Paljudel noortel on nüüdseks juba laulupeosamm sees, kuid ka kõik meie lugejad on oodatud osa võtma peoeelsest lugude- ja luulevõistlusest!

LUGUDE- JA LUULEVÕISTLUS "AINULT SIIN SÜNNIVAD ME LOOD"

Igal ajal luuakse isemoodi laule ja lugusid ning mõnedki neist jäävad kõlama läbi sajandite. Tänavune laste ja noorte laulu- ja tantsupidu **Maa ja ilm** pajatab nii uusi kui ka vanu lugusid meie maast. Kutsume kõiki noori kirja panema OMA lugu, jutustagu see siis kodu- või kooliperest, külast või linnast, metsast või rannast – peasi, et see lugu oleks huvitav nii sõpradele kui ka kaugelt saabunud külalistele, kes Eestimaast pole seni midagi kuulnud. Teretulnud on needki lood, mis kirja pandud isade-emade või vanavanemate suust.

Oodatud on nii proosa- kui ka luulevormis kirjutatud lood. Kirjatööde maht on **1 lehekülj A4 suurusega paberil. Iga loo juurde palume lisada oma andmed: nimi, klass, kool, telefon, kodune ja e-postiaadress.**

Osavõtjate vanus on **7 – 27 aastat** – kirjutada võivad kõik lapsed ja noored algkooliõpilastest tudengiteni. Töid hinnatakse 4 vanuserühmas: algkool, keskaste, gümnaasium ning üliõpilased. Kirjatööd palume saata hiljemalt **10. maiks 2011 aadressil: Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Pärnu mnt 10, Tallinn 10148** või e-aadressil: **sellemaalood@kul.ee**
Lisateave: **<http://maa-ja-ilm.laulupidu.ee/>**

Parimad lood leiavad avaldamist tantsu – ja laulupeotrukises ja nende autoreid ootavad laulupeomeened ning -päasmed. Ilmatuma suurt kirjutamistuhinat kõigile! Kohtumiseni laulu- ja tantsupeol!

Kivitäks

Rändlinde saabub iga päevaga lõunamaareisilt tagasi üha rohkem ja rohkem.

Aprilli keskpaigast alates hakkavad öö varjus naasema ka halli-musta-valgekirjud kivitäksid. Need on varblasesuurused linnukesed, keda pole küll teab kui palju, kuid kes sageli inimese läheduses elupaiga sisse seavad ning seetõttu ka silma hakkavad. Kõige sagedamini kohtame kivitäks mere-rannikul ja põldudevahelistes kivihunnikutes, kuid ka asulates meeldib neil elada.

Kõik kivitäksid, keda aprillis kohtame, ei paki muidugi oma kohvleid siin lahti, vaid reisivad põhja suunas edasi. Ja päris kaugele, kuni Põhja-Jäämere saarteni välja, kuhu ükski teine putuktoiduline laululind oma nokka ei pista. Aga kivitäksile sobib kivine kõle maastik. Tema hingele pakub see rahuldust. Mis ei takista teda talvel Aafrika kliimat nautimast, kus seatakse

end sisse enamasti Sahara kõrbestki lõuna pool.

Kivitäks on küll täieõiguslik laululind, kuid suurem asi laulumees ta siiski pole. Tema lühikesed ja tagasihoidlikud laulukatked kipuvad värvikates lindude kevadistes laulukoorides märkamatuks jääma. Tegemist on vaid paar-kolm sekundit kestva vileseguse kriginaga, mida lind esitab kuskilt kõrgemalt kohalt, olgu selleks siis suurem kivi või majakatus, aiapost või elektritraat. Harva ta esitab sedagi ning iial ei tea ette, kas juhtub see hommikul või õhtul, päeval või öösel. Kergem ehk ongi öist laulu tähele panna, sest aprillis või mai algul veel ööbik ja teised aktiivsed öölaulikud ei ole saabunud ning ööd on seetõttu vaiksed. Kivitäks aga on aktiivne ka öösiti. Ning selleks ajaks, kui ööbik laksutama hakkab, on

Kivitäks on küll täieõiguslik laululind, kuid suurem asi laulumees ta siiski pole. Tema lühikesed ja tagasihoidlikud laulukatked kipuvad värvikates lindude kevadistes laulukoorides märkamatuks jääma.

kivitäksi imelühike lauluperiood juba lõppenud. Ka oma lauluperioodi lühiajalisusega erineb ta teistest laululindudest.

Enamasti jõuavad isalinnud varem kohale, valivad pesitsusterritooriumi välja ning hakkavad naist valima ning pole välistatud, et selleks satub mullune kaasa, olgugi et vahepeal elati eraldi. Elupaigatrüüdus on täksidel tugev ning nii nad jälle kokku saavadki. Uue kodu rajamisel on jäme ots naise käes, aga isalind on igati abiks, tassides ehitusmaterjali kohale. Pesakohaks valitakse sõltuvalt elupaigast kas mõni pinnaseurg, kivalune või asulates puuriit, lauavirn, seinarv või katusealune tühimik. Mune asub hauduma täksiema, kellel mees valtsalt silma peal hoiab. Naisele süüa ta ei vii, küll aga püüab pesale tagasi juhatada, kui too ise toitu otsima läheb. Range

mees kipub olema see täksiisa. Ja mõnikord peab veel kahte naist ka. Aga lastesse suhtub hästi, nende toitmise võtab osa. Putukad laste nokakestesse otsitakse enamasti maapinnalt, aga ka lühikestelt lendudelt. Täksilastel kipub kombeks olema pesast lahkuda enne lennuvõimestumist, aga süüa tassivad ema ja isa neile ikka edasi. Juunis nad tasapisi iseseisuvad ning kuni augusti lõpuni toimetavad täksid omi asju veel kodumaal. Septembri jooksul võetakse taas rännutee ette. Ja nii nagu saabuti öisel ajal, käib ka lahkumine öö varjus. Kuni kevadel taas tervitatakse meid sõbralikult: „lid-täktäk!”

www.iwantcandy.com

ILLUMINATION
DISTRIBUTION

UNIVERSAL
DISTRIBUTION

ALATIES 1. APRILLIST

HEA LAPS

Foto: Bulls Press

Aprill, Aprill!

"ALVIN JA KOOPAORAVAD"
LAVASTAJALT

NING

"MINA, SUPERVARAS"
TOOTJATELT

KOMMID, TIBUD JA ROCK 'N' ROLL

**EESTI
KEELES!**

18. aprill – 18. mai – muinsuskaitsekuu

10. MUINAS-JULLE VÕISTLUS

"MÄLESTISE SÕNUM"

MUINAS-JULLE VÕISTLUS on jõudnud 10. versta postini! Selle aja jooksul on õige palju õpilasi pead murdnud, joonistanud ja meisterdanud, luuletanud ja kirjutanud erinevatel muinsuskaitseteemadel. Osale Sinagi!

I Kivimüürid kõnelevad... Millest? Mis on Sinu arvates mälestise sõnum?

Vanad ehitised olid mõeldud kestma sajanditeks. Kuidas on ajahammas toimetanud nii mõnegi mälestisega? Kellele ja milleks me hoiame mälestisi? Milleks? Mida saaksime meie, tänapäeva inimesed selleks ära teha, et meie lastelastele jääks alles väärtuslik ajaloo pärand?

II Mees, kes mõistab müüride keelt. Nii on öeldud ainult kõige targemate ajaloolaste kohta. Kas Sina tead või tunned kedagi sellist? Kas üks õige Muinas-Julle võiks müüride keelt mõista?

III Mis on muinsus? Kindlasti vana – aga kui vana? Kuidas saad Sina aru mõistetest vana, põline, iidne? Millal saab Sinu arvates muinsusest mälestis? Milline on Sinu kodukandi lähim / huvitavaim muinsus?

Kirjuta / joonista / meisterda meile neil teemadel ning saada oma võistlustöö hiljemalt 18. maiks 2011 kas meilitsi (ene.luka@gmail.com) või tavapostiga: Eesti Muinsuskaitse Seltsi (Pikk 46, 10133 Tallinn).

Lisa kindlasti enda ja oma õpetaja-juhendaja andmeid (nimi, klass, kool, e-mail, telefon; vajadusel kodune aadress). Täiendav info: **GSM 50 67861 (Ene Luka).**

Võistlustöid hinnatakse kolmes vanuseastmes (1.–4. klass, 5.–6. klass, 7.–9. klass). Eraldi hinnatakse kirjutisi (mõtisklusi, luuletusi, lühi- või animafilmitseenaariume, näidendeid jm) ning joonistusi ja käsitöid (löike- ja klepetöid, pisi-plastikat jm). Žürii teeb kokkuvõtteid 25. maiks.

Parimatele auhinnad ja temaatiline ekskursioon! Kõige meeleolukama töö avaldab oma juulinumbri kaanel ajakiri Hea Laps. Tunnustusürituse toimumise täpsem aeg ja koht teatatakse hiljem. **Võitjatega võetakse ühendust.**

Kodulooline teadus- ja haridusprogramm 2011
Eesti Muinsuskaitse Selts
Ajakiri Hea Laps

Pintsl ja pliiatsi abil sündinud sõnumid

Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseumi joonistuskonkurs „Hea sõnumiga pildid“ on lõppenud. Kokku laekus 1091 tööd – nii Eestimaa erinevatest Eestimaa kui ka välismaalt 1091. Saabunud joonistused pildistatakse ning säilitatakse TLMi Lastemuuseumis kui 21. sajandi alguse laste soovid ja unistused, mis värvide abil paberile pandud. Joonistuskonkursile laekunud tööde hulgast valis žürii välja **10 peauhinna** väärilisi tööd, mis kaunistavad kultuuripealinn Tallinna linnaruumi, ja **24 joonistust**, mis pannakse üles Tallinki kolme laeva.

Peapremia vääriliseks tunnistati 6aastase MARK DRAGUNOVI (lasteaed Pääsupesa, juhendaja Tuuli Laats-Rosberg) „Elevant on lõbus“, 6aastase HENRYETTE LEPA (Melliste Lasteaed-Algkool, juhendaja Piret Saar) „Emme ja issi on kallid“, 10aastase CARMEN UNDI (Tallinna Nõmme Gümnaasium, juhendaja Heli Rohtla) „Hoiaime kokku!“, 6aastase JAN JOONAS PEVKURI (lasteaed Rabarüblük, juhendaja Maarika Lilleväli) „Hea Sõnumi“, 10aastase SANDER ÕISPUU (Kärla Põhikool, juhendaja Gerta Uus) „Küll on hea seigelda kosmoses! Juheii!“, 10aastase ANDRI LAURI (Vasalemma Põhikool, juhendaja Viia Garelis) „Kes sõpru tahab, peab ise sõbralik olema“, 9aastase ALICE OTSA (Sally Studio, juhendaja Ilmi Laur-Paist) „Tee isale pai!“, 6aastase KAROLIINA KOLTSI (Põltsamaa lasteaed Mari, juhendaja Inge Toode) „Mina kallistan“, 9aastase KAILI PERNITSA (Kõpu Põhikool, juhendaja Diana Pung) „Ära muretse!“ ja 10aastase ALEKSANDRA GEPNERI (Porkuni Kool, juhendaja Katrin Topkin) „Ma olen värviline. See meeldib mulle“. ALEKSANDRA GEPNER Porkuni Koolist pälvis ka Hea Lapse eripremia.

Eriauhinnade vääriliseks tunnistati veel mitmekümne lapse võistlustööd.

Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseum tänab kõiki juhendajaid ning noori andekaid kunstnikke, kes vahvaid joonistusi muuseumisse saatsid! Aitäh!

**LASTE-
MUSEUM**

Linnusammul linnu kannul

Peoleo

Kiidade talve! Tänavune lumerikas talv jääb mällu kauaks. Vast ka musklitesse ehk lihasmällu, sest nõnda palju lumerookimist ja suusatamist pole sel sajandil veel ette tulnud. Suusaraja lumi paneb veel aprilliski kohati vastu ja kevadised suusklejad hoiavad oma suusataldadega viimastest lumeriisemetest otseki kümne küünega kinni. Kes rohkesti suusatada taipas, meenutab talve rõõmsal meelel ja hea sõnaga.

Täname kõiki aktiivseid kaasautoreid ilusate ja sisukate talvepiltide eest!

Autasu saavad – **GERLI SEIN** Jõgeva Ühisgümnaasiumi 3b kl, **KELLY RUUL** Türi Gümnaasiumi 3a kl, **INDREK NIINEMETS** Väike-Maarja Gümnaasiumi 3b kl ja **TIMO TUPITS** Puurmani Gümnaasiumi 1 kl.

Tervitame kevadekuulutajaid! Kevad on käes! **Rändlinnud** on oma pesitsuspaikadesse tagasi jõudnud. Lindude iga-aastane ränne on üks looduse suuremaid mõistatusi ja aukartust äratavaid vaatamänge. Põlvkondade kaupa on inimesed jälginud seda salapärasest nähtust ja imetlenud läbitavaid vahemaid, uskumatute olude talumist ja eksimatut navigeerimistäpsust, mis juhib ühe linnugeneratsiooni teise järel tagasi oma põlistesse **pesitsuspaikadesse**. Tillukesed linnud on loodusjõudude vastu trügides sooritanud uskumatult pika reisi, mis on kaugelt üle inimvõimete piiri. Iga päralejõudjat tahaks tervitada kui kangelast. **Suitsupäasukesel** näiteks on seljataga ligikaudu **10 000 km** pikkune tagasilend Lõuna-Aafrikast. **Piiritajad** on sama pika või pikemagi teekonna läbinud otseki lennumasinad, elanud ja toitunud õhus, lennanud nii päeval kui ööselgi. Piiritaja on kiireim lendaja, kelle kiiruseks on mõõdetud **320 km/tunnis**. Lend Aafrikast või Lõuna-Aasiast tagasi on seljataga nii **valgetoonekurel** kui **käol** ja paljudel teistel.

Kes laulab? Kes vilistab? Kes siristab-täristab? Kes oskab öelda, kui palju erinevaid linnuliike meile ühtekokku kevadeks koguneb? Kellest koosneb kevadine **nokapilliorkester** või **linnulaulukoor** siinsamas oma kodumetsas, koduaias? Eesti Ornitoloogiaühingu talvine linnuvaatlus näitas, et jaanuari lõpul nähti Eestis linde **58** liigist, neist kõige arvukam liik oli **rasvatihane**. Kuidas on olukord nüüd, kevadel? Püüaks öige ise luua selgust! Püüaks saada mingitki sotti ses sidinas ja vidinas! Suuremate lindudega on lihtsam – kuldnokk, musträstas, hallvares, suur

Gerli Sein

kirjurähn... Neid õnnestub tavaliselt kauem vaadata ja kuulata Mõistatadagi, mida üks vares teisele öelda tahab või kas varese vaaksumist peaks samuti lauluks nimetama. Keerukamaks muutub lugu väikesekasvuliste laululindudega. Näib kehtivat linnureegel – mida väiksem ja haruldasem, seda kõrgemal ja osavamalt varjununa ta laulab. Kõrgel puuvõrades liikudes näitavad nad end väga kitsilt. Isegi laulev **põldlooke** ülal lageda künnimaa kohal on tihti nii kõrgel, et tillukest lauluallikat nähagi polegi ...

Mitu lindu looduses ära tunned? Linnuriigis paremaks orienteerumiseks on kasulik pidada **linnupäevikut-kohtumiskalendrit** ja panna sinna järjekindlalt kirja, **mis liiki lindu, millal ja kus tänavu esimest korda kohtasid**. Huvitav teada, kui palju tuttavaid tiivulisi sinna kirja saab! Mis päeval näiteks **isakägu** esimest korda Sinu kuuldes kukulaulu laulis ja kas juhtusid kuulma ka **emakäo** vastulaulu omapäraselt trillerit. Linnud laulavadki tegelikult üksteisele. Lindude kevadine helisev eneseväljendus pakub aga inimesele rohkesti **kõrvailu**. Samuti **silmailu**, kui lindu ka näha saab. Kui kõrv juhtub metsas kinni püüdma **peoleo** piu-liutava laulu, tahaks väga ka oma silmaga näha seda erkkollast eksootilise sulestikuga linnukest.

Linnuhuvi tiivustab ja treenib. Lindude elust paremaks arusaamiseks on tarvis oskust linde jälgida ning kannatlikkust, et neid näha ja kuulda. Naljatoonil öeldes, tuleb harjutada spetsiaalset **linnuliikumist** – käia vastavalt olukorrale kas kikävarvul, kük-kõnnil või hiilimisi, teha välkkiiret siksakjooksu, harrastada üksisilmi taevasse vahtimist või näiteks pea kuklas tagurpidi kõndi... Mõnikord tuleb püsida liikumatult ja hiirvaikselt tükk aega ühes ning samas asendis. Vahel kas või hinge kinni pidada. Kel huvi veelindude vastu, saab lisaks ka vee- ja tuulekarastust. Linnuelu pakub põnevust iga ilmaga. Tasub uurida, kas kägu kukub ka vihma ajal? Kas linnud laulavad ka lennates? Tõsise linnuhuviga seondub seega üpriski **mitmekülgne liikumine**. Sageli tärkab lisaks ka soov hästi **varakult ärgata**, kuna parim osa kontserdist antakse lindude poolt just varajastel hommikutundidel. Tasuks annab iga linnuretk juurde vastupidavust, kannatlikkust ja head karastatust ilmaolude suhtes.

Kellega kevadistest laulikuteist oled Sa tuttav? **Keda lindudest looduses kuulsid-nägid?** Ootame pilte ja jutte Su kohtumistest lindudega **kuni 5. maini 2011**.

OH JEERUM! INIMESED
ON JU TEGELIKUT VAMPIIRID!
MULLE ÕELDI, ET NAD
..... !

			<i>Julia</i>	keele reeglite kogu	<i>Uno</i>	varemed	<i>tonn</i>
			hapupiima- toode		hobuseraua- kujuline täht		saareriik, mille varasem nimi oli Tseilon
			<i>olümpia- rekord</i>		<i>Roman Baskin</i>		
			hobuse laps				
			ammu- kütt				
			<i>detsimeeter</i>		Rooma number 501		
			see, kellele miski kuulub		<i>sina</i>		
<i>Diana</i>	sadama või lennujaama osa		<i>Toomas</i>				<i>liiter</i>
külmunud vesi			kuuse leht				<i>meeter</i>
			<i>kala</i>				
	<i>James Bond</i> ootamatult hirmutama <i>vanuse</i>						
	<i>detsibell</i> <i>Ärni</i> kõidetud trükiteos				isiklik asi, isiklik küsimus		<i>Nord</i>
						<i>sageli</i>	<i>Krista</i> lühike karv silmalaul
lahkumine	<i>Imre</i>		linn ja kosk Soomes				
... <i>Pikksukk</i>	<i>aasta</i>		rinnalaps				
					<i>kabu- hirm</i>		Rooma number 2
	<i>Iko Maran</i> <i>August Mälk</i> Rooma number 51			<i>Helle</i> <i>Priit Aimla</i>	<i>Arnold Rüütel</i>		<i>Harry Potter</i>
							palli- mängu- väljak
							<i>sekund</i>
			Kusti öde "Nukitsa- mehes"				
			hamba- sööbija				

Vastus saada toimetusse! Parimatele lahendajatele "Juku juntsüklopeedia"!

Tähed laulavad end suureks

Kindlasti on nii mõnigi Hea Lapse lugeja osalenud kunagi laulukonkursil Tähtede Laul või viibinud hoopis kuulajate seas, sest **Tähtede Laul toimub tänavu juba 12. korda**. Sel aastal on konkursist saanud aga festival.

Esinemisi ja esinemispaiku on festivalil rohkem ning nooremates vanuserühmades võistlust ei toimu. Paljudest kontsertidest saab osa lausa Viru ja Solarise kaubanduskeskustes, kus jõuame loodetavasti suurema hulga huvilisteni. Tule kindlasti meid vaatama ja kuulama, sest **kõik need kontserdid on tasuta!**

Sellel aastal leiab meie esinejate seas väga põnevate maade lauljaid ja tantsijaid ning neid kõiki saab näha suurel galakontserdil 16. aprillil Nokia Kontserdimajas. Hiina pealinnast Pekingist tuleb 15liikmeline tantsuansambel **MO WU**, Maltalt külastab meid 15aastane laulja **Nicole**, kes esindas oma maad Junior Eurovisoonil, nagu ka 14aastane **Daniil** Valgevenest.

Bulgaariast tulevad festivalile toredad rahvamuusikud, Rootsist noorte muusikute bänd ning mõistagi palju huvitavaid eestimaiseid lauljaid Räpinast Haapsaluni välja. Kokku tuleb festivalile esinema **üle 500 lapse**. Kõige vanemad lauljad osalevad ka konkursil, millest võetakse osa nii ükski kui ka ansambelis.

Festivali teevad põnevamaks mitmed **toredad töötöad**, kus sinagi saad osaleda. **Loome koos oma regilaulu 14. aprillil Rocca al Mares kell 14**, õpime rohupillil mängimist Eesti talendi Erkki-Andres Nuudi juhendamisel. Sina ise saad anda panuse heliloomingusse, kui tood mobiiliga Tallinna linnast salvestatud heli meie stuudiosse. Kõikidest helilõikudest monteeritakse kokku üks põnev heliteos, mida saab kuulda **Tähtede Laulu galakontserdil 16. aprillil kell 18**.

Vaata kindlasti meie kodulehelt programmi kontsertide ja töötubade kohta: www.tahtedelaul.meero.ee

Punase salliga lugusid Läänest – üldse mitte metsikust!

Kehalise kasvatusetund

ui mu vanaema Mare koolis käis, ei ostetud asju poest, vaid tehti ise. Lõnga saadi kodulamba villast ja seepärast olid paljud sallid ja mütsid ühesugused.

Vanaema kooli direktor oli naine ja võimlemisõpetaja tema mees. Ükskord talvel spordiväljakul oli poiste kehalise kasvatusetund. Õpetaja Ruudi jagas käsklusi, milliseid harjutusi tegema peab, aga poisid ei teinud seda, vaid aina naersid. Kuna tunnist ei tulnud midagi välja, siis mindi koolimajja tagasi. Õpetaja Ruudi tormas vihase näoga õpetajate tuppa sisse. Kohe, kui ta sinna oli jõudnud, hüüatas direktor: „Issand jumal, miks sul minu sukk kaelas on?” Tõepoolest ripendas õpetaja Ruudil salli asemel kaelas hoopis sukk, aga see sukk oli sama värvi, mis Ruudi sall oleks pidanud olema. Kuulsin selle loo oma vanaemalt ja see lugu juhtus aastal 1962.

Janelle Koel Haapsalu Linna Algkooli 5. klassist (2009)

Zaporozjets läks meelest

Selle loo jutustas mulle mu ema tuttav Mati, kes on Jaan Elgula tuttav. Mati teab rääkida, et ühel tuisusel 1986. aasta öhtul hääletas Justamendi bussi Tartu maantee alguses õnnetu sapakamees, kelle autol oli elektrisüsteem loobunud funktsioneerimast. Hädasolija palus ennast mõnikümmend kilomeetrit edasi Vaidasse viia. Bussijuht ei olnud kade ja võttis hääletaja koos sapikaga sleppi. Mati räägib, et korraga lõonud bussijuht endale käega vastu otsaesist ning lasknud kuuldavale pika ja kaebliku oige. Aga seda alles hetkel, kui Tartu linna piir paistma hakanud...

Eva-Liisa Sang Haapsalu Gümnaasiumi 9. klassist (2009)

Ammu-ammu – eelmisel Eesti-ajal, aastatel 1919 – 1934 – oli Läänemaal koolinõuniku ametis Ernst Enno – ei, mitte selle kuulsal luuletaja nimekaim, vaid ikka luuletaja ise. Ilmselt jagas ta Haapsalu kandi õpetajatele väga palju kuldseid nõuandeid, sest Ernst Enno luulelist vaimu hinnatakse seal kandis tänini. 1992. aastast alates korraldatakse Läänemaa koolilastele Ernst Enno nimelisi loomingukonkurse. Äsja ilmus kena kogumik „Kaela panin punase salli”, mis sisaldab noorte läänemaalaste viimase kümne aasta parimaid lugusid ja luuletusi. See on juba teine seesugune almanahh – esimene, aastal 2000 ilmunud kogumik kandis nime „Lumenimeline”. Koostajate lahel loal avaldame väikese valiku punasalli-kogumikus ilmunud töödest.

Minu aadress

(kui mulle kirjutada on soov)

Ma elan
lõpmata lõpuga Kosmoses
uuendatud Universumis
mahakantud Maal
erruläinud Euraasias
euronõuetele vastavas Euroopas
emaarmastusest pungil Eestis
läänelikul Läänemaal
mahagonikarva Matsalus
Punase Katusega Majas
sest see on minu kodukoht.

Aliine Lotman
Lihula Gümnaasiumi 8. klassist (2004)

Lõputu talv

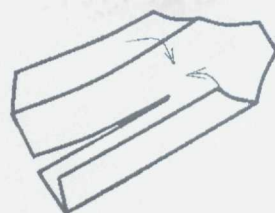
Sellest talvest kopp on ees,
lund on rohkem kui midagi muud.
Küll on kelgutatud,
lumesõdu peetud,
sususatatud,
kindlusi ehitatud.
Mitu talve tasa tehtud.
Mida veel, mida veel...
Külmetatud,
lumesuhatud,
Sellest talvest kopp on ees...

Riina Rogenbaum Kasari
Põhikooli 8. klassist (2010)

Kevade ootus

Puukuur tühi – kevad käes.
Käes on lumesulamispäev.
Päeva järel läheb päev,
päikest taevast rohkem näen.
Juba sulisevad veed,
talv nüüd kevadele annab teed.
Ja siis natukene veel,
lilli korjata saan metsateel.

Hanna Seenemaa
Uuemõisa Algkooli 1. klassist (2010)

Särk 2poolt

Püksid

Kõrv

Pikkade koibdega jänes

Selle veidi koomilise jänese meisterdamiseks on sul vaja karvapallikesi, viltriidet, pesukummi, silmi (sobivaid nõope) ja mahulist vatiini.

Lõika minu lõigete järgi välja särk ja püksid. Õmble särk nõõpaugupistetega kokku, aja kätest läbi nii pikk kumm, et see oleks varrukaotstest veidi pikem. Kummi ottesse kinnita karvapallikestest käpad. Nüüd topi särgi sisse mahulist vatiini ja õmble särk alt kinni. Särgi alumise serva külge õmble jalgadeks vajaliku pikkusega kummipaelad. Õmble ka püksid kokku ja tõmba need jänkule jalga nii, et kummipaelad ulatuksid veidi püksisäärtest välja. Nende ottesse, nagu käppadelegi, õmble karvapallikesed. Nüüd kinnita särgi külge suuremast karvapallist pea ja kujunda jänku nägu. Ära unusta sabatutti.

Kevadeks oled üsna väsinud ja niisugune jänku on hea pingete maandaja. Kui väsid õppimisest või on tuju halb, siis võta jänes, venita veidi tema käppade kumme ning tee temaga mitmesuguseid naljakaid liigutusi. Ta on ka hea akrobaat. Selline jänes ei pane tähele sinu halba tuju ja annab sinu trikitamised andeks. Kummid annavad jänkule toredate liikumise ning sinu väsimus või halb tuju ongi kadunud.

Häid jänkupühi!

Lully Gustavson

Kokka ise!

Ilusat aprillikuud kõikidele noortele kokkajatele! Mõelge – see on eelviimane koolikuu, enne kui saab hakata suve nautima. Selleks, et suveni ikka vastu peaksite ja järjekordne kooliaasta ilusasti lõpetatud saaks, pakun teile kaks lihtsat retsepti.

Sandra söögipäevik

Kiired minipitsad

Poes on müügil valmis pitsapõhjad, mis on küllaltki soodsad ning neist saab väga kiirelt maitsva kõhutäite. Pakis on kaks tükki.

Vaja läheb:

- valmis pitsapõhju (mina kasutasin Leiburi toodet)
- ketšupit või tomatipastat
- mida parasjagu kodus leidub

Pane ahi 200° C juurde kuumenema. Samal ajal määri pitsapõhjadele ketšupit või tomatipastat. Kata pitsa endale meeldivate toiduainetega (mina kasutasin tomateid, punast sibulat, tofupalle ja erinevaid ürte). Küpseta pitsasid ahjus ligikaudu 10 minutit 200° C juures. Kui kahte pitsat ei jõua ära süüa, võid teise sügavkülma visata, siis on teinekord hea koolist tulles see üles soojendada.

Kodune müsli

Uskumatu, et ma ei olegi veel teiega oma kodustehtud müsli retsepti jaganud. Olgem ausad – poes on müsli ikka hirmkallis ning hommikuti on ju mõnus seda krõbistada. Avastasin, et kodus saab seda väga edukalt ise valmistada. Proovige järele!

Vaja läheb:

- 200g kaerahelbed
- 150g rosinaid
- 100g riivleiba
- 1 suur õun
- umbes 3spl pruuni suhkrut
- serveerimiseks sojapiima

Määri ahjupann kergelt õliga. Vala sinna peale kaerahelbed, läbipeetud rosinad, riivleib, tükeldatud õun ning suhkur. Sega kõik hoolikalt läbi ja aseta müsli 200° C juurde umbes 15-20 minutiks ahju küpsema. Kui soovid müsli ka kauem säilitada, siis ära segusse õuna lisa või kasuta juba eelnevalt kuivatatud õunu. Müslile võid lisada ka kõike muud meelepärast. Sobib imehästi hommikusöögiks või tervislikuks vahelaks. Kui sa tavalist lehmapiima juua ei saa, sobib serveerimiseks hästi ka näiteks sojapiim või kaerapiim, mis suuremates poodides müügil on. Samuti võid müsli proovida süüa hoopis mahlaga.

Sandra Vungi retseptid ja pildid

Saage tittariks - tuleviku autod!

Joosep Kaasiku Türi Gümnaasiumist

Kaia-Karmen Aruste Türi Gümnaasiumist

Ats-Joonas Kõlu Laeva Põhikoolist

Robin Jäätmaa Türi Gümnaasiumist

Georg-Erik Rüt Türi Gümnaasiumist

Tauno Hünnonen Laeva Põhikoolist

Indrek Niinemets Väike-Maarjast

Algus jaanuarinumbris 2011

Ütle üks hea autolapse nimi!

Ei kotkas ega kalliskivi

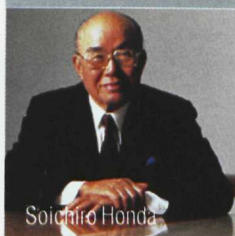
Sakslaste autot OPEL olevat nõukogude sõdurid Teise maailmasõja ajal pidanud halvasti õnnestunud kotkasteks: nimelt näis neile, et sõidumasina logole olid sakslased kirjutanud venekeelse sõna „Orjol“ (kotkas), ainult et viimane täht oli sellesse eksikombel pandud „saksa moodi“. Tegelikult ei kanna need sõidumasinad ei kotka ega ka opaaliks kutsutava kalliskivi nime, vaid tegemist on hoopis perekonnanimega. 19. sajandi viimasel aastal valmistas saksa noormees **Adam Opel** koos lukksepp Lutzmanniga oma esimese mootortõlla, mis arendas tolle aja kohta tohutut kiirust – 20 km tunnis! 1901 hakati valmistama ka mootorrattaid ja kaks aastat hiljem valmis juba esimene võidusõiduauto Opel Special. Aastal 1914 oli Opel juba Saksamaa suurim autotootja. 1936. aastal valminud uus rahvaauto Opel Kadett sai väga populaarseks ning Opel muutus suurimaks autotootjaks kogu Euroopas. Kuid nagu ka teistele Saksa firmadele, nii sai ka Opelile saatuslikuks Teine maailmasõda: sõjaajal toodeti seal menukalt küll nii lennukitelikuid kui ka veoautosid, kuid pärast Saksamaa jagamist võitjate vahel viidi kõik Opelil tootmisliinid Nõukogude Liitu ja kasutati neid Moskvitš-400 valmistamiseks. General Motorsi abiga sai Opel aga jälle rattad alla ning juba 1949 eksporditi 40 000 masinat. Opelilite tootmine edenes mühinal ja uusi mudelid tuli aina juurde: Opel Omega, Opel Vectra, Opel Corsa... 1999 tähistas autofirma oma sajandat sünnipäeva uue Opel Astra Coupé esitlusega. Aastal 2008 valmis aga tehases kümne miljones Opel Corsa...

Konkurendid on Opelil masinate kohta küll ka nalja visanud („Igapast autost saab kord Opel, aga Opelil autot ei saa“, „Opelil kasutusjuhendi viimane lehekülj sisaldab busside ja rongide sõiduplaani“ jne), kuid see firmat ei kohuta. Opel lubab edaspidigi viia oma autod läbi tulest ja veest. Äkki viibki?

Haridus annab unistustele tiivad

Ka Honda autod kannavad firma asutaja perekonnanime. Nüüdseks suureks ja kuulsaks rahvusvahelise firmaks saanud **Honda Motor Company, Ltd** asutajaks 1948. aastal oli jaapanlane **Soichiro Honda** (1906 – 1991), kes oli oma esimesed tehnikakogemused saanud

Soichiro Honda

juba lapsepõlves, kui aitas oma isal jalgrattaid parandada. Üheksalapselise pere vanima pojana läks Soichiro noorukina õpipoisiks Tokio autotöökotta, kus osales võidusõiduautode valmistamisel ja sai oma esimesed kogemused ka võidusõitjana.

Omalt käel autoasjandust uuriv noormees püüdis Toyota firmale müüa enda leiutatud kolvi, ja kui leiutist peeti ebaõnnestunuks,

siis võttis Honda end nii tõsiselt kokku, et asus oma kooliharidust täiendama. Ta olevat enesetäiendamist pidanud sedavõrd tähtsaks, et pantis kooliraha saamiseks koguni oma abikaasa kalliskivid. Aga hoolas töö kandis vilja ning lõpuks saavutas Honda lepingu sõlmimise Toyotaga ja asutas väikese kolvirõngaid tootva tehase. Sellegipoolest kulges Honda tee oma autofirma rajamiseni üle kivide ja kändude, sest kolvirõngastehas hävis maavärina tõttu ja oma unistuste autode tootmiseks raha ei jätkunud. Nõnda siis võttis mees esialgu käsile väikeste mootorrattaste valmistamise. Nende odavate sõidumasinatega, mis tegelikult olid abimootoriga jalgrattad,

saavutas ta sõjajärgses Jaapanis nii suurt edu, et võis peatselt konstrueerida ka oma esimese võimsa tsikli, mis kandis nime **Honda Cub**. Sellega saigi alguse **Honda Motor Company**, mis on alates 1964. aastast üks maailma suurimatest mootorrattatootjatest. 1963. aasta augustikuus läks müüki esimene Honda väikekaubik ja sama aasta oktoobrikuus valmis juba ka kaheistmeline sportauto S500.

Nüüdseks on Honda maailma autotootjate reas kuuendal kohal, kuid firma ei piirdu enam ainult tsiklite ja autodega, vaid valmistab ka skuutreid, aiatehnikat, veepumpasid, ATV-sid, lennukimootoreid ja isegi roboteid, millest kuulsaim on aastal 2000 valminud humanoid-robot ASIMO. Honda tunnuslauseks on „Unistuste jõud“ (The Power of Dreams). Tõepoolest: noore automehaaniku Soichiro Honda unistustest see kõik ju algas! Aga vaevalt et firmast oleks saanud selliste unistuste täideviijat, kui tehnikahuviline noormees poleks õigel ajal uuesti koolipinki istunud!

Alma Stern

Barbie

Ken'i suur juubel

Märtsikuu möödus Barbie´i ja ta sõpradel pidustuste tähe all: nimelt tähistas 11. märtsil Barbie parim sõber Ken oma 50. sünnipäeva. Jajah, Ken ilmus mänguasjamaailma aastal 1961 ning jäi Barbie sõbraks tervelt neljakümne kolmeks aastaks.

Ka parimates perekondades juhtub äpardusi: 2004. aasta valentinpäeval läksid Barbie ja Ken lahku – mine tea, äkki hakkas Barbie´le meeldima mõni Action Mani samane superkangelane!

Kuid ega vana arm roosteta (ka siis, kui sa oled tehtud plastikust nagu meie nukudest sõbrad): juba talvel hakkas Barbie otsima Kenile sobilikku

juubelingitust ja tellis endale moekunstnikelt helesinise kleidi, mille vööpael meenutab Keni kaunist kilipitsu...

Mõned faktid Keni nukuelust.

- Ken sai oma eesnime nagu Barbie´gi oma loojalt **Ruth Handlerilt**, kelle tütar kandis nime Barbara ja poja täisnimeks oli Kenneth.
- Ken oli esimene Ameerikas loodud poissnukk.
- 50aastase härrasnuku täisnimeks on Ken Carson.
- Kenil on pikkust 28,48 sentimeetrit. Barbie´st on ta pikem ainult 1, 27 cm (ehk ameeriklaste kombel öeldes poole tolli) võrra.
- Kõik Kenid on valmistatud vinüülist, välja arvatud 1991.

aastal 30. sünnipäeva puhuks tehtud nukud, mille materjaliks oli porselan.

- Esimestel, 1961. aastal valmistatud Kenidel olid kas blondid või pruunid juuksed, paindumatud jalad ja niisama rikkalik ning peen garderoob nagu Barbie´lgi.
- 1965. aastal sai Ken endale esimest korda painduvad jalad ja 60ndate aastate lõpus ilmusid müügile ka kõnelevad Kenid. Nüüdseks on need nukunoormehed muutunud haruldusteks ning kolleksionäärid pakuvad nende eest suurt raha.
- Nagu Barbie, nii on ka Ken teinud läbi mitmeid stiilimuudatusi: ta on olnud sportlane, diskosõber, jahimees, korvpallur, kauboi, astronaut, arst, rollerifänn ja isegi õlgadeni ulatuvate juustega hipi.
- Keni parim sõber Allan ilmus nukumaailma aastal 1964, ning sõpruskond muutus värvikamaks aastal 1970, kui Ken hakkas sõbrustama mustanahalise Bradiga.
- Kolleksionääride seas on hinnas kallid Kenid, kes kehastavad näiteks „Pähklipureja“, „Ooperifantoomi“ ja „Sõrmuste Isandat“ tegelasi.
- Keni juubeliks valmistas disainer Linda Kyaw erilised nukutassid kirjaga „Palju õnne sünnipäevaks, Ken!“

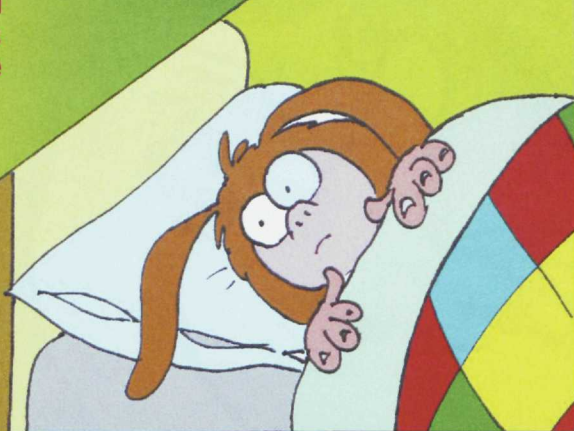
Ega poistele olegi eriti lihtne meelepärast kinki leida!

Kirjuta ja joonista meile üks kena kingitus, mis Sinu meelest pakuks rõõmu igale poisile!

Parimatele auhinnaks uued Kenid **Rimmonel!**

r
a
h
n
u

r
e
e
t
m
ä
n
g
e
l
-
j
u
s
e

Pildi tegi Kirke

Paetisme

- ☹ Kes piiri ei oska pidada, sellest piirivalvurit ei saa.
- ☹ Ka kiilakal on võimalik pead segi ajada.
- ☹ Kui metsa raiutakse, siis lendab raha kellegi taskusse.
- ☹ Laimukampaania asemel võiks teha vaimukampaaniat.
- ☹ Inimene põlvneb küll ahvist, kuid teeb seatempe.
- ☹ Pügades lammast, saad villa. Pügades inimest, pead villast viskama.
- ☹ Parem inglise nael näpu vahel kui koeranael varba vahel.
- ☹ Kanapime on see, kes kanu ei näe.
- ☹ Tasa sõuvad, olümpiale ei jõua.
- ☹ „Laske mul rahas elada!“ ütles miljonär.
- ☹ Posteljonid veavad päevas palju kirju laiali. Küll neil on ikka kirju elu!
- ☹ Hundist räägid, hunt ukse taga. Rahast räägid, kantpea ukse taga.
- ☹ Palgamõrtsukas on see, kes oma palga surnuks lööb.
- ☹ Kõik minu teekaaslased on suured kohvisõbrad.

Asiants

- ☹ Ants on väga viisakas. Ants tervitab kõiki vastutulijaid.
- ☹ Ants ostis pommidega kella. Ants tegi pommid kahjutuks.
- ☹ Ants võtab poodi sisenedes alati ostukorvi. Ants võtab korvi ka poest lahkudes.
- ☹ Ants ei ole tugitoolisportlane. Ants on taburetisportlane.
- ☹ Ants on ainuke oma perekonnas. Rohkem Antse nende peres ei ole.
- ☹ Antsule meeldib ristsõnu teha. Ants tõmbab igale sõnale risti peale.
- ☹ „Kõik teed viivad Rooma,“ ütles Ants, kui Roomassaarde jõudis.
- ☹ Ants teab, et veskikivid jahvatavad aeglaselt. Ants jahvatab suuga palju kiiremini.
- ☹ Antsul ei ole lähisugulasi, sest Ants elab kaugel.
- ☹ Ants vihмага väljas ei käi. Ants käib üksinda väljas.
- ☹ Antsul on mullivann. Ants muliseb päris tihti vannis.
- ☹ Ants ei pane kunagi hambaid varna. Ants paneb hambad klaasi.

● "Rio"

Lihavõttejānes, lennuvõimetu lind ja kauged paigad

Pealkirjas toodud paar ei esine ühes ja samas filmis, vaid tulevad meie ette järjestikustel nädalatel ja samas järjekorras tutvustaksin neid ka nüüd. **"Hop"** on lugu jänkupoisist nimega LJ, kelle isa on Lihavõttejānes, kes veab kogu maailma lastele igal kevadel värvilisi mune ja koormate kaupa komme. Sama tööd tegid ka LJ-i vanaisa ja vanavanaisa, seda ametit on nende peres antud isalt pojale juba sajandeid. Aga LJ ei taha mõeldagi kommikulleri ametist, sest tema tahaks saada hoopis... trummariks! Seetõttu põgenebki ta oma Lihavõtte-saarel asuvas kodust kaugesse Hollywoodi, lootuses seal oma unistused kiiresti teoks teha. Kõik ei lähe aga sugugi nii, nagu LJ oma unistustes ette kujutas.

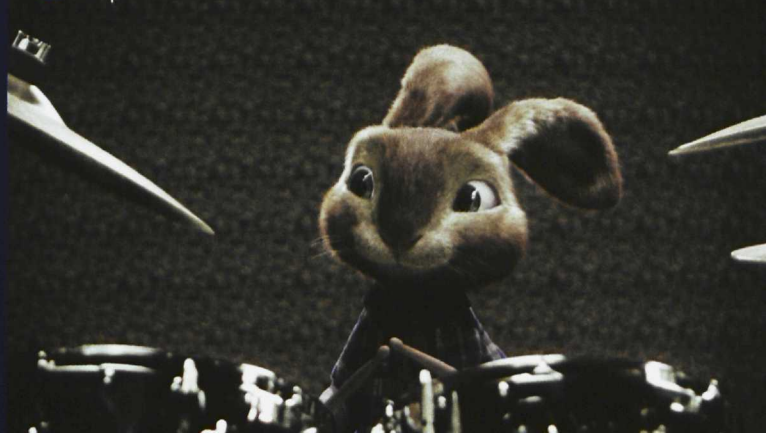
„Hopi“ tegelased räägivad sulaselges eesti keeles, oma hääle on andnud Priit Võigemast, Tiit Sukk, Evelin Pang, Mihkel Raud, Anu Saagim ja paljud teised. Pärast seda filmi vaatate te lihavõttejānese pooll jätetud üllatusi hoopis teise pilguga, sest teate, kui palju vaeva selleks näha tuleb, et õigelt hommikul sokolaadimunad kohale jõuaksid.

Kui „Hopi“ peategelane rändab Hollywoodi, siis seiklusrikka 3D-animatsiooni **"Rio"** peategelase Blu rännaku sihtpunkti võib ära arvata juba filmi pealkirjast: see on kuum ja värvikirev Rio de Janeiro! Nimelt saab seni väga turvalise eluga harjunud

suleline ühel heal päeval teada, et ta polegi ainus oma liigi esindaja ning et ainuke sama tõugu linnutüdruk elab mitme maa ja mere taga, paigas nimega Rio. Alguses on Blu tükk tegemist, et sinna kohale jõuda, aga kaugel Brasiilias õige mõll alles algab! Ei tahakski siinkohal pikemalt rääkida, eks igaüks näeb juba kinosaalisis.

Maikuu toob meie selliseid kangelasi nagu kõuejumal Thor ja maailma populaarseim piraat kapten Jack, aga nendest räägime juba järgmine kord.

● "Hop"

Kevadeks ajud tippvormi!

Päike paistab üha soojemalt ja kauaigatsetud koolipriius muudkui läheneb. Aga ega siis vabal ajalgi ei saa lasta oma mõtetegevusel magada ja ajul hallitada! Intelligentsed inimesed (ja need me ju oleme!) treenivad oma mälu ja mõtlemist pidevalt. Kirjastus **Varrak** on koolilapsi rohkesti hea lugemisvaraga rõõmustanud – alates Potteri-sarjast ja lõpetades Andrus Kivirähki juttudega, äsja ilmunud **“Suure viktoriini-raamat”** pealkiri ütleb aga kohe ära, et seekord on tegu ühtaegu hariva ja meelt lahutava teosega.

Viktoriiniüksimused on koostatud nii, et neid saab esitada nii noorematele kui ka vanematele õpilastele. Küllap leiavad siit mäluhängumaterjali ka isad-emad, sest teemade ring on lai – alates loomadest, jätkates inimkehaga ja lõpetades ajaloo ning kultuuriga. Mängida saab kambaga, kahekesi ja isegi omapead olles – selleks, et sa ei spikerdaks, on raamatu vahele pandud spetsiaalsete tekstikate.

Ja küsimuste seas on üpris naljakaidki: kas sina tead, kui tihti käib asjal laiskloom, kes magab 20 tundi ööpäevas? Ja on sul aimu, mitu liitrit vett võib pelikan oma nokka mahutada?

Sõpruse poolest ütleme ära, et laiskloom käib asjal umbes üks kord kümne päeva jooksul ja pelikani nokka mahub 13 liitrit H₂O-d, aga ülejäänud asju uuri ise. Sedakorda ei pea sa entsüklopeediat käeulatuses hoidma – kõik vastused on ka raamatus olemas.

Väärt värk!

Nõianeiu võlujõud

Palju õnne **Kristiina Kassile**, kelle **„Nõianeiu Nõbinina“** pälvis Eesti Kultuurkapitali tänavuse lastekirjandusauhinna! Ütle veel, et nõidadel pole tänapäeval võlujõudu!

Jänku-Juss tegi mudilastele uue raamatu!

JÄNKU-JUSSI LOOD

Lasteportaali **Lastekas.ee** küllastajate jaoks on Jänku-Juss saanud juba oma inimeseks – täpsemalt

öeldes oma jäneseks. Lasteportaali tegijad **Janika ja Jaanus Leoste** otsustasid Jussi ja Jassi tutvustada ka neile lastele, kellel internetti pole või kes tahavad lihtsalt silmi puhates raamatust vaadata **Maigi Magnuse** joonistatud ilusaid värvilisi pilte. See on juba teine raamat, mis pajatab interneti-jänkudest ja lasteaedadele kulub ta kindlasti marjaks ära.

Juss ja Jass elavad samasugust elu nagu inimlapsedki: nad sõidavad maakodus tõukeratastega, nikerdavad puupaate ja korjavad esimesi maasikaid. Nii et kui sul on väikesi ödesidvendi, siis saad neid rõõmustada uue raamatu **“Jänku-Jussi lood 1”** kinkimisega.

Haldjatüdrukud seikleavad kinoekraanil

Tänapäeva haldjad ei lepi enam kastete niitude ja haljendavate metsadega: Itaaliast pärit haldjad, kellele filmiproduktendid on

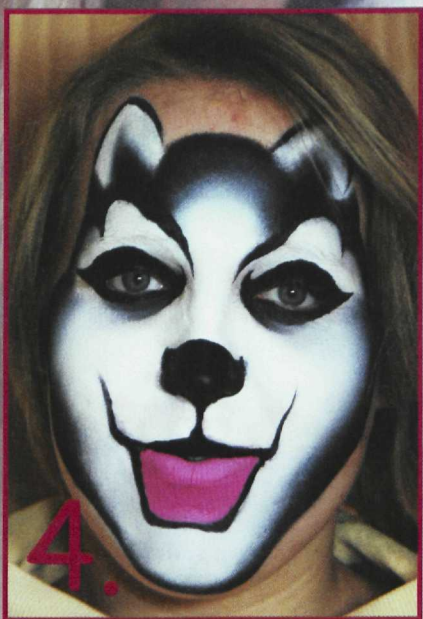
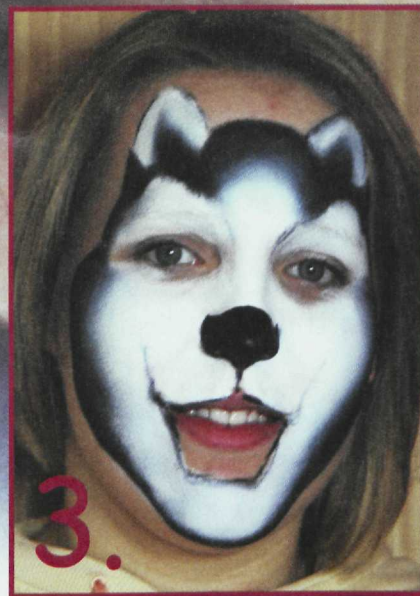
nimeks pannud WinX-i tüdrukud, valmistuvad lennuku Läänemere maade kinoekraanidele, ning nende seiklused on juba dubleeritud ka eesti keelde. Tegemine on 3D-animatsioonifilmiga, mis sai alguse populaarsest teleserialist.

Võlumaailm, milles teismelised haldjatüdrukud elavad, võiks ehk tunduda läbinisti roosilisena, kui läheduses ei varitseks kurjad nõiad. Aga teadagi on nõiad kohe platsis, kui ainult midagi on võimalik hävitada! Ja ega nad lepi väikeste nõiatempudega: õelatel paharettidel on plaanis hävitada kogu võlumaailm!

Haldjaprintsess Bloom, kellel alles hiljuti polnud muid probleeme kui oma viiekümne nelja kleidi hulgast kauneima väljavalimine, asub koos oma sõbrataridega võlumaailma kaitsma, ning muidugi löövad nendega mesti ka poistekamba „Spetsialistid“ liikmed. Kogu filmi sisu pole mõtet ära rääkida – siis pole kinos pooltki nii põnev. Itaalias olevat **Iginio Straffi** animatsioonifilmil **„WinX-i tüdrukute imeline 3D seiklus“** oma fänniklubidki olemas, sest lisaks põnevusele on linatööstes ka rohkesti huumorit.

Filmist on olemas ka DVD-d ja haldjaloost saab aimu ka internetileheküljelt, mille aadress on: <http://www.winclubthemovie.com/movie2/>

N ä o m a a l i n g u d

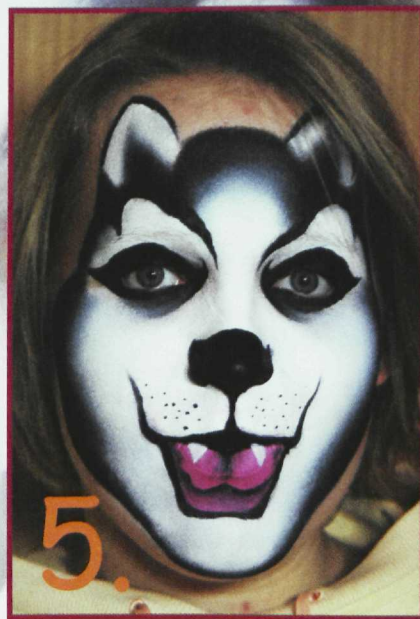
Pilt 1. Võta peenike pintsel ja must värv. Tee pintsel niiskeks ja märgi näole musta värviga piirjooned, nii nagu pildil näha.

Pilt 2. Võta švamm ja tee niiskeks. Nüüd tee see valge värviga kokku ja tupsuta värv vajutavate liigutustega näole. Nii jääb värv ilusasti ühtlane ja kattev.

Pilt 3. Nüüd võta puhas niiske švamm ja tee see musta värviga kokku. Jällegi kata nägu tupsutavate liigutustega. Selleks, et must ja valge värv omavahel ilusti hajuma saada, tuleb neid kordamööda teineteise peale panna. Ninaots värvi pintsliga.

Pilt 4. Edasi võid jätkata sellesama musta pintsliga ja teha kutsule silmaümbrused ning kulmujooned. Pese pintsel puhtaks ja võta roosa värv, millega teha koera suu.

Pilt 5. Kasuta jällegi peenikest pintslit, et maalida valge värviga koerale kihvad ja mustaga teha koonule täpid ning joonistada välja keeleots. Ongi valmis!

Huski naeratusega kevadesse!

23. aprillil on jüripäev, mille mitmed toredad kombid on kahjuks unustuste hõlma vajunud. Ent ilusaid traditsioone võiks ju au sees hoida. Nimelt on see muuhulgas ka kingitegemise päev – aga mitte niisama suvalise kingi, vaid poisid peavad tüdrukutele kinkima roosi ja tüdrukud poistele raamatu. Ka kelgukoerad huskid teevad aprillikuus meile kena kingituse ja veavad oma kelkudega viimasedki lumepiisad külmale maale ära.

Seekordses numbris õpetangi, kuidas teha endast või sõbrast huski tõugu koera, et vedada kelgud rõõmsalt keldrisse uut talve ootama.

Iris Müntel

Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Vello Salumets

Mustanahalistest neidudest koosnev vokaalansambel **The Shirelles**

tekkis 1957. aastal USA-s, New Jerseys, kui samas koolis käinud **Beverly Lee, Shirley Owens ja Addie "Micki" Harris** otsustasid hakata koos laulma. Peagi kutsuti oma ansamblisse ka neljas kooliõde **Doris Kenner** ja kvarteti nimeks pandi esialgu The Poquellos. Neidudega samas koolis õpinud Mary Jane Greenberg tutvustas pärast seda, kui kvartett oli võitnud ühe amatöörlauljate võistluse, ansamblit oma emale, kellel oli

väike plaadifirma Tiara Records. Ansambli uueks nimeks pandi The Shirelles ja salvestati esisingel "I Met Him On Sunday". Tollal oli kombeks, et kui mingi pisike plaadifirma soovis arvatava hitimaiguga toodet turustada, siis liisiti see mõnele suurfirmale. Nii sattus ka Shirellesi esisingel Decca Record-sisse. Kuna sealsetele bossidele tundus, et tegu on väärt kaubaga, siis soovisid need katuse alla saada. Seejärel valminud 4 singlit ei läinud kvarteti täielikult oma aga selgus, et Deccas üldsegi müügiks ja

The Shirelles

Laululoojad olid kirjutanud oma esimese tabelitipu loo ja The Shirelles oli plaadistusajaloo esimene neidude ansambel, kes nii kõrgele oli jõudnud.

proua Greenberg võttis tüdrukud tagasi oma firmasse, mis oli vahepeal ümber ristitud Specter Recordsiks. Shirelles'i produtsendiks palgati Luther Dixon. Neid salvestasid kaks uut pala, kuid kõrgemale kui 39. koht need Billboardis ei pääsenud. Siis aga tabati kümnesse, kui kvartett oli salvestanud laululoojate Carole Kingi ja Gerry Goffini komponeeritud pala "Will You Love Me Tomorrow". Mingil põhjusel ei olnud neid üldsegi vaimustuses seda salvestama, kuna neile tundus algul, et tegemist oli mingi kantrilooga. Firma omanik oli aga hoopis teisel arvamusel ja uskus selle loo potentsiaali. Laulu plaadistamise ajal hakkas see lõpuks ka neidudele meeldima.

1961. aasta algul tõusis "Will You Still Love Me" kaheks nädalaks Billboardi tippu. Laululoojad olid kirjutanud oma esimese tabelitipu loo ja The Shirelles oli plaadistusajaloo esimene neidude ansambel, kes nii kõrgele oli jõudnud. See saavutus ei jäänud küll kauaks püsima, sest peagi vallutasid kiires taktis sama positsiooni samalaadsed naisansamblid The Crystals palaga "He's A Rebel", The Marvelettes "Please Mr. Postman" ja The Shangri-Las "Leader Of The Pack". "Will You Still Love Me Tomorrow" aga kujunes peagi evergreen – igihaljas lugu, mida hakkasid kaverdama väga paljud kuulsad nais- ja meesartistid.

Pärast suurt edu tegi Shirelles'i mänedžer ja plaadifirma omanik Florence Greenberg järgmise singli jaoks materjali otsimisel üsna kummalise valiku. Selle asemel, et hankida tellimustööna neidude eelmise hiti jätkuks mõni uus lugu, koukis ta välja ühe Shirelles'i 1959. aastal salvestatud vana pala "Dedicated To The One I Love", kuna teda oli jäänud vaevama tollase plaadi nigel läbimüük. Olles kindel, et tegemist on potentsiaalse hitiga, otsustas Greenberg selle ümbersalvestatuna uuesti käiku lasta. Ilmselt soosis seda ka aeg, sest 1961. aasta kevadel jõudis singel Billboardis 3. kohale ja plaadimüük ületas miljoni piiri. Suurhitiks sai ka Shirelles'i järgmine üllitis "Mama Said" pärast seda, kui laulu hakkas oma reklaamis kasutama Mercury-autofirma.

Järgmise aasta jooksul üritati küll hitiketti jätkata, kuid kõik ei laabunud plaanipäraselt ja Shirelles'i singlid kolksusid kas menutabeli kesk- või lõpuosas. Siis jõudis kätte aeg salvestada pala pealkirjaga "Soldier Boy". Tegelikult oli see kokkuvõttes üks õnnekaup. Laulu autorid Luther Dixon ja Florence Dixon komponeerisid loo ajal, mil kvartett oli studios mingit teist laulu salvestamas ja kui kuulujutte uskuda, laulis Shirelles selle linti, kui studioaega oli järele jäänud vaid 5 minutit! Eks

samasuguseid näiteid võiks tuua nii mõnestki teisest kuulsaks saanud superhitist, mis valmisid viimastel minutitel. Tõsiasi on aga see, et kuigi väikeplaadifirmad imesid kinnimakstud stuudioajast välja mis võimalik, ei jätetud ühtegi minutit kasutamata. Kui aega jäi üle, siis salvestati mingi juhuslikult pähetulev pala, sest mine tea! Eks sama reegel kehtib ka tänapäeval! Ülikiiirelt komponeeritud ja suhteliselt naljaviluks salvestatud "Soldier Boy" osutus superhitiks. 1962. aasta kevadel istus singel kolm nädalat Billboardi tipus ja plaadimüük ületas ainuüksi USA-s miljoni piiri.

Kõik eespool mainitud Shirelles'i hitid tootnud produtsendile, arranžeerijale ja laululoojale Luther Dixonile tähendas see loomulikult kuulsust ning polnud mingi ime, kui talle pakuti töökohta suures Capitol Recordsis. See aga tähendas naisansablile üsna murettekitavaid raskusi. Shirelles'il õnnestus küll pärast Dixoni lahkumist 1963. aastal pääseda veel ainult ühe singliga "Foolish Little Girl" Billboard TOP10 hulka, kuid siis algas tasapisi hääbumine. Eks üheks põhjuseks oli, nagu paljude teiste USA tollaste staaride ja ansamblite puhul, Briti popmuusika võidukäik terves maailmas. Samas on aga üsna tähelepanuväärne, et ega tollased Shirelles'i-tüüpi neidudeansamblid jäänud märkamata ka briti bändidele. Näiteks The Beatles salvestas isegi kaks Shirelles'i pala "Baby It's You" ja "Boys". Ansambel Manfred Mann aga kaverdas hitiks "Sha La La".

1960ndate lõpus hakkas Shirelles laiali valguma – mõned neid abiellusid ja teised otsustasid kätt proovida soolokarjääris. Lõplikult mindi laiali 70ndate keskel. 1980. aastal üritati teha veel come-back'i, kuid selle tegi kaks aastat hiljem võimatuks lauljatari Addie "Micki" Harrise surm.

1996. aastal pääses The Shirelles Rock'N'Roll'i Kuulsuste Halli.

NB!

Omaaegeid Shirelles' i videoklippe võib leida aadressil:

<http://www.youtube.com/watch?v=NIP6FSYxOLQ&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=VJ9Z3gjhDKs>

<http://www.youtube.com/watch?v=h9a9ZQU8eyM&feature=related>

Joonistas Sergei Belozjorov

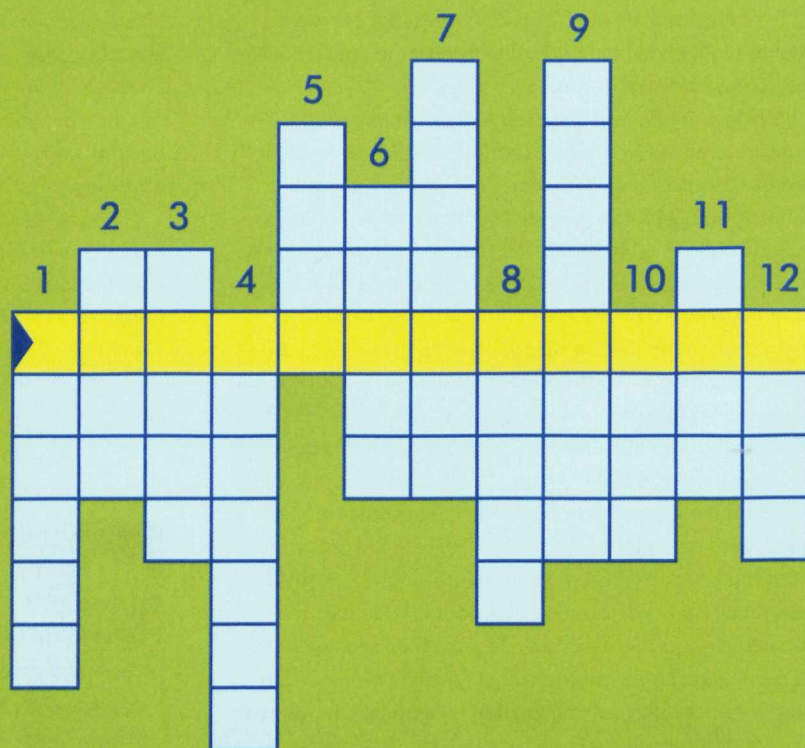
Elevant Patisson on kaks korda vanem kui elevant Pillisson.
Viie aasta pärast on aga Pillisson sama vana kui Patisson praegu.
Mõtle ja nuputa, kui vanad on Patisson ja Pillisson!
Auhinnaks klepsud!

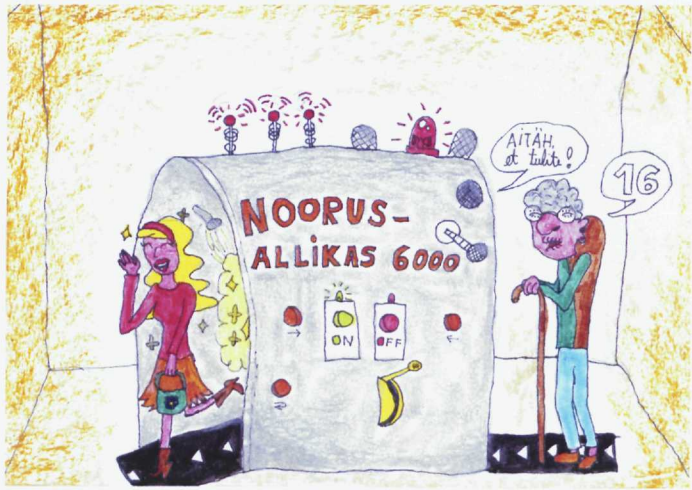
Tere, ajakiri Hea Laps!

Kirjutan sulle esimest korda. Ostin oma elu esimese ajakirja koos oma sõbra Elinaga. Koos lahendasime ristsõna. See oli väga huvitav! Saadan teile omatehtud ristsõna!

Juri Volodin
Tallinna Õismäe Vene Lütseumi 5.c klassist

1. Koduloom.
2. Ta on roheline ja hüppab hästi.
3. Naaberriik.
4. Taani inglise keeles.
5. Metsloom (magab talvel)
6. Veoloom (pikkade kõrvadega)
7. Jõgi Tartus.
8. Linn Eestis.
9. Eesti kõige suurem saar.
10. Eesti rahvuspuu.
11. Pehme, valge ja külm.
12. Luuletuse osa.

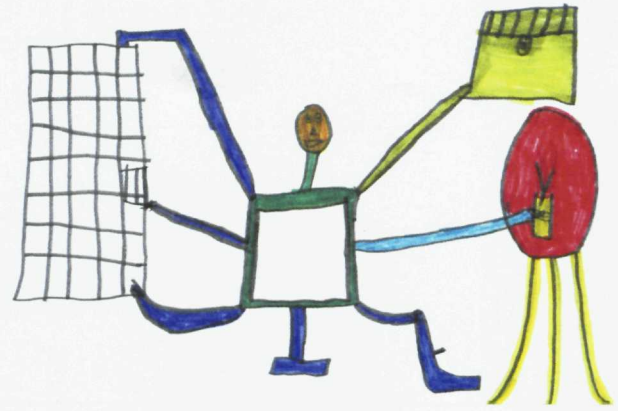

Noorusemasin

See on vanureid noorendav masin "Noorusallikas 6000". Kasutusjuhend: vanainimene, kes tahab jälle nooreks saada, astub masina sisestuslindile. Enne kui lint tööle hakkab, on vaja masinale teada anda, kui nooreks on soov saada. Selleks, et masin töötaks, on vajalik ajaliiv, mida leidub kustunud vulkaani sisemuses. Liiv ilma masinata ei tööta. Seega astub masinasse 80aastane vanamemmekene ning väljub 16aastane tütarlaps. Masin võib töötada ka vastupidiselt, muutes noore vanaks, aga seda vist ei soovi keegi.

Mari Roos

Koristaja 500

Koristaja 500 teeb kõik sinu kodused tööd ära. Ütle vaid, mida ise ei viitsi teha, ja paari sekundiga on kõik valmis. Robotil pole mingeid nõrku kohti. See robot on ekstra teile! Koristaja 500 koosneb telekast ja kuuest käest. Ta töötab väga lihtsalt, anna ainult ülesanne ja ta asub tööle. Käskluse annab edasi helisignaal.

Martin Rootslane

Nohutõmbaja

See masin tõmbab kõik nohu välja, et sa ei pea enam nädal aega nuuskama. See on nohutõmbaja. See töötab, kui sa ütled talle: "Tööle!" See masin on valmistatud alumiiniumist ja plastikust. See on maailma parim nohutõmbaja. Ma pean oluliseks seda, et see on minu leiutis.

Sander Rande

Laura-Marie Reier

Hama®

Sira, sära ja osavad sõrmed

Osavate käte abil loodud meistriteoseid on lust vaadata! Aga ega keegi ole meistriks sündinud – tublidus ei tule tööta, osavus hooleta. Selleks, et ka Sinu käed osavaks muutuksid, tuleb maast-madalast näpuosavust harjutada. Mänguasjameistrid on leiutanud selleks vahvaid vahendeid. Näiteks **HAMA helmed** treenivad ühtaegu nii kätt, silma kui ka värvitunnetust.

Mis on HAMA?

Hama komplektid koosnevad värvilistest helmestest ja pildialusest. Helmeid alusele ladudes võid teha just selliseid pilte, nagu ise soovid. Helmed kinnitatakse pildiks triikrauaga triikides – väiksemad lapsed peaksid siin paluma isa-ema, vanaema või suurema õe-venna abi. Hama sobib nii mudilastele näpuharjutuseks kui ka koolilastele ja täiskasvanutelegi kenade helmesmaalide meisterdamiseks.

midi maxi

Väiksematele lastele valmistatakse MAXI helmeid. Suuremad, kelle sõrmed on juba osavamad, valivad kahtlemata pärlitööks 5-millimeetrilise läbimõõduga helmeid, mida valmistatakse tervelt 52 värvitoonis. Plasthelmeid võib lisaks piltide meisterdamisele lükkida ka nõõri otsa, sest kellele siis ei meeldi ennast ehtida!

Kõige rohkem armastatakse sira-sära laval. Nii briljandid kui ka klaashelmed hiilgavad prožektorite valguses eriti uhkelt. **Aga missuguseid ehteid meisterdaksid Sina oma lemmiklauljale või -näitlejale?**

Saada oma ehtekavand toimetusse enne **5. maid 2011!** Võid teha pildi ka sellest, kuidas Su lemmik Sinu loodud ehteid kannab. Parimatele auhinnaks Hama helmed Rekatolt!

HAMA helmeid leiad hästi varustatud mänguasjapoodidest ja internetikauplusest www.rekato.ee